

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Harrastaminen osana lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä

Selvitys Turun NMKY:lle toivotusta kerhotoiminnasta

Janni Mäkelä

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko (210 op)

11 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Janni Mäkelä	Sivumäärä 41 ja 15 liitesivua
Työn nimi Harrastaminen osana lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä. Selvitys Turun NMKY:lle toivotusta kerhotoiminnasta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Kiuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Turun NMKY, Ilpo Lahdenkauppi	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin millaista kerhotoimintaa turkulaiset lapset ja heidän vanhempansa toivovat Turun NMKY:ltä eli Nuorten Miesten Kristilliseltä Yhdistykseltä. Kehittämistyön tilaaja Turun NMKY on Suomen NMKY:n paikallisyhdistys, joka tarjoaa harrastusmahdollisuuksia tuhansille Turun alueen lapsille ja nuorille.</p> <p>Turun NMKY:llä on huomattu, että kerhot eivät ole enää niin suosittuja kuin aikaisempina vuosina. Muissa kerhotoimintaa järjestävissä tahoissa, esimerkiksi seurakunnissa, on huomattu sama muutos. Tarve kehittämistyölle syntyi näistä huomioista. Harrastaminen on kuitenkin tärkeää lasten ja nuorten ajanvietettä, ja mieluisa harrastus opettaa tulevaisuudessa tärkeitä taitoja, kuten kommunikaatiota ja ryhmätyöskentelyä. Harrastuksen kautta tulevat onnistumisen kokemukset parantavat itsetuntoa ja ehkäisevät syrjäytymistä.</p> <p>Kehittämistyön menetelminä tässä opinnäytetyössä käytettiin havainnointia, benchmarkingia ja kyselyä. Havainnoinnit tapahtuivat Turun NMKY:n kolmessa kerhossa keväällä 2016: lautapelikerhossa, snorkkelikerhossa ja kokkailukerhossa. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä toukokuussa 2016 ja se oli suunnattu Turun alakoulujen 4.-6. –luokkalaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Benchmarking tehtiin internetin kautta syksyllä 2016 ja sillä tutkittiin millaista kerhoharrastustoimintaa muut turkulaiset yhdistykset tarjoavat.</p> <p>Saatuja tuloksia on analysoitu teemoittain. Tulokset osoittavat, että liikunta, kokkaus, pallopelit ja ulkoilu vetoavat lapsiin. Tekemisen monipuolisuus ja mukavuus ovat myös yhtä tärkeitä kuin mielekäs aihe. Kyselyyn vastanneet toivovat kerhoja lähemmäs kotia ja kerhoihin liittyvän informaation toivotaan kulkevan koulun kautta.</p> <p>Konkreettisenä tuotoksena on kerhojen kehittämissuunnitelma Turun NMKY:lle. Se pitää sisällään kuvauksen kerhotoiminnan kehittämisen tarpeesta, aineistosta nousseet teemat (esimerkiksi kiinnostus liikunnalliseen toimintaan ja tiedon kulku koulun kautta), kerhotoiminnan onnistumisen edellytysten analysoinnin sekä listan kerhoehdotuksista lukuvuodelle 2017–2018.</p>	
Asiasanat kerhotoiminta, harrastukset, kehittämistutkimus, syrjäytymisen ehkäiseminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Janni Mäkelä	Number of Pages 41 and 15 attached
Title Activities and hobbies in preventing the social exclusion of under 18-year-old children. Report for YMCA Turku on desired club activities	
Supervisor(s) Hanna Kiuru	
Subscriber and/or Mentor YMCA Turku, Ilpo Lahdenkauppi	
Abstract <p>The objective of this thesis was to explore what kind of club activities are wanted by pupils in grades 4-6 and their parents in Turku, South-Western Finland. The subscriber of this thesis is YMCA Turku. They have noticed that 10–12-year-old children are not interested in club activity as a hobby. The same observation has also been noticed elsewhere, for example in parishes. Nevertheless, hobbies are an important part of a child's life: a hobby can teach for example communication and teamwork. When children succeed in their hobbies, it improves confidence and prevents social exclusion.</p> <p>The methods used in this thesis were Webropol survey, benchmarking and observation. The Webropol survey was used to collect the pupils' and their parents' opinions about necessary and desired club activities in Turku. Three clubs in YMCA Turku (snorkelling club, cooking club and board game club) were observed to form an image of their current activities. Benchmarking was used to collect information about the club activities in other associations.</p> <p>The results indicate that children have a variety of hobbies, but they desire more opportunities for such activities as physical exercise, cooking and outdoor activities. Activities should be diverse and pleasant, but yet interesting. The survey informants desired club activities near home and they wished to be informed about the activities through their schools.</p> <p>The final product of this study is a development plan for YMCA Turku to develop their club activities to offer more customised services. It contains a description of needs, a summary of the themes that rose from the data, analysis on successful club activities and suggestion for clubs for the school year 2017–2018. The viewpoint of preventing social exclusion is reflected throughout the development plan.</p>	
Keywords activity, hobby, club, development study, prevention, social exclusion	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TILAAJANA TURUN NMKY	7
2.1 Suomen NMKY ja Turun NMKY	7
2.2 Turun NMKY:n kerhotoiminta	8
3 KERHOTOIMINTA JA SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN	10
3.1 Käsitteet	10
3.2 Lapsen hyvinvoinnin riskit ja harrastaminen niiden ehkäisijänä	13
3.3 Kerhotoiminnan perusteet	14
3.4 Kerhotoiminnan toteutus	16
4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	19
4.1 Havainnointi	19
4.2 Kysely	21
4.3 Benchmarking	24
5 TULOKSET JA ANALYYSI	25
5.1 Sisällölliset toiveet kiteytyvät yhdessä tekemiseen	25
5.2 Hyvä ohjaus on oleellinen osa viihtyvyyttä	31
5.3 Sopiva aika ja paikka kerhon kulmakivenä	32
5.4 Kohtuullinen hinta houkuttelee harrastamaan	33
5.5 Yhteistyön ja tiedotuksen kehittäminen keskiössä	35
6 KERHOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA TURUN NMKY:LLE	37
7 LOPUKSI	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Kerhotoiminta on aina ollut yksi lapsi- ja nuorisotyön tärkeimmistä ja suosituimmista muodoista. Kerhoja järjestävät seurakunnat, yhdistykset ja järjestöt sekä koulut. Opinnäytetyöni tilaajan Turun Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen (myöhemmin tekstissä Turun NMKY) kerhotoimintahistoria ulottuu vuosikymmenten taakse ja on aikoinaan ollut hyvinkin suosittua. Vaikka kerhotoiminta on Turun NMKY:ssä vakiintunut osa lasten ja nuorten harrastuskenttää, on sen kiinnostavuus viime vuosina vähentynyt. Kerhojen kävijämäärät ovat laskeneet ja osallistujien sitouttaminen on hankalampaa kuin ennen. Syitä voivat olla muihin, niin sanotusti tavoitteellisempiin harrastuksiin panostaminen tai se, etteivät tarjolla olevien kerhojen aiheet kiinnosta kävijöitä (Häikiö 2009, 27). Tämän havainnon johdosta Turun NMKY:ssä ilmeni tarve opinnäytetyölleni: kiinnostaako kerhotoiminta turkulaisia lapsia? Jos, niin millaiseen kerhotoimintaan lapset haluaisivat osallistua?

Tutkimustyötä tehdessäni perehdyn yleisesti ilmiöön nimeltä kerhotoiminta. Tutkin miten se määritellään ja mitä annettavaa sillä on varhaisnuoriso- ja nuorisotyön kentälle. Tietoperustaa kootessani huomasin, että usea lähde korostaa harrastamisen lisäävän yhteisöllistä vuorovaikutusta, mikä taas ehkäisee syrjäytymistä. Otin opinnäytetyöhöni näkökulmaksi harrastamisen roolin lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Pohdin miten harrastaminen ehkäisee syrjäytymistä ja mitä annettavaa juuri kerhotoiminnalla on lasten yhteisöllisyyden ja osallisuuden tunteen kehittymiselle.

Opinnäytetyöni kehittämistehtävänä on tuottaa Turun NMKY:lle ajankohtaista tietoa siitä, minkälaisille kerhoille turkulaisten lasten keskuudessa olisi kysyntää tällä hetkellä. Kehittämistehtävää varten käytin kolmea aineistonkeruumenetelmää. Ensimmäisenä havainnoin jo olemassa olevien Turun NMKY:n kerhojen toteutumista ja toiseksi tein benchmarkingia muista Turun alueella järjestettävistä kerhoista. Kolmantena menetelmänä tein Webropol-kyselyn saadakseni selville, mitä Turun seudun 4.-6. – luokkalaiset ja heidän vanhempansa toivovat kerhotoiminnalta. Kohderyhmä valikoitui tilaajan huomiosta, että 4.-6.-luokkalaiset lapset eivät käy kerhoissa. Vanhemmat

olivat kohderyhmää sen osalta, että lasten oli tarkoitus vastata kyselyyn yhdessä vanhemman kanssa (ks. luku 4.2). Analysoin saatuja tuloksia teemoittain.

Konkreettiseksi tuotokseksi laadin Turun NMKY:lle kerhotoiminnan kehittämissuunnitelman. Suunnitelma pitää sisällään koosteen kyselyn tuloksista ja analysointia siitä, mitä edellytyksiä toimiva kerhotoiminta tarvitsee. Havainnoinnin ja benchmarkingin avulla saatu aineisto näkyy analysoinnissa, joten kaikkien menetelmien aineistoa on hyödynnetty. Suunnitelman lopussa on ehdotus lukuvuoden 2017–2018 kerhotarjonnasta. Suunnitelmassa on huomioitu syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulma.

Opinnäytetyöni etenee niin, että luvussa kaksi esittelen ensin tilaajani Turun NMKY:n ja kerron lyhyesti heidän nykyisestä kerhotoiminnastaan. Seuraavaksi luvussa kolme määrittelen opinnäytetyöni kannalta tärkeitä käsitteitä, kerron kerhotoiminnan tämän hetkisestä tilanteesta Suomessa ja harrastamisen vaikutuksista syrjäytymisen ehkäisemiseen. Luvussa neljä esittelen kehittämistyön menetelmät ja etenen siitä lukuun viisi eli tuloksiin ja analysointiin. Luvussa kuusi esittelen konkreettisen tuotokseni eli kerhotoiminnan kehittämissuunnitelman Turun NMKY:lle. Viimeisenä on loppupäätelmäluku, jossa pohdin tutkimukseni merkitystä ammattikentälle.

2 TILAAJANA TURUN NMKY

Tässä luvussa esittelen tilaajani Turun NMKY:n sekä kattojärjestö Suomen NMKY:n. Kerron lyhyesti Turun NMKY:n nykyisestä toiminnasta. Esittelen myös tarkemmin yhdistyksen kerhotoimintaa.

2.1 Suomen NMKY ja Turun NMKY

Suomen NMKY:n Liitto ry on kristillinen, ekumeeninen ja kansainvälinen nuorisjärjestö, joka on jäsenenä NMKY:n Maailmanliitossa ja Euroopan NMKY:ssä (Suomen NMKY 2016a). Liitolla on Suomessa yli satavuotinen historia, sillä se perustettiin virallisesti jo vuonna 1889 (Koikkalainen 1989, 7). Liiton pääpaikka on Helsingissä, ja paikallista yhdistystoimintaa Suomessa on yli neljäkymmenellä paikkakunnalla (Suomen NMKY 2016b). Turun NMKY on paikallisyhdistys, joka tarjoaa jäsenistölleen monipuolisia mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen niin henkisesti, fyysisesti kuin hengellisestikin. Turun alueyhdistyksessä tarjotaan monipuolisesti toimintaa noin 30 toimipisteessä. (Turun NMKY 2016a.)

Turun toiminta jakautuu neljään päätoimintamuotoon, joita ovat nuorisotyö, musiikki, liikunta ja sosiaalitoiminta. Nuorisotyö kattaa lapsi- ja perhetoimintamuodot (kuten iltapäivä- ja isä-lapsi-toiminnan), partion, rippikoulut ja ohjaajakoulutukset sekä lukuisten eri harrastelajien kerhot ja toimintaryhmät (Kuvio 1). Musiikillista toimintaa Turun NMKY tarjoaa musiikkiopiston, kuorojen, lauluryhmien sekä vaskipuhallinyhtyeen muodossa. Liikuntatoimintaan kuuluu koripallo, suunnistus- ja sukellusjaosto sekä kuntosali Kuntokämppä. Sosiaalitoiminnan alaisuuteen kuuluvat Maahanmuuttajapalvelut, kohtaamispaikkatoiminta 17–28-vuotiaille nuorille sekä tukiasunnot Turussa, Raisiossa, Raumalla ja Salossa. (Turun NMKY 2016a.)

Kuvio 1 Turun NMKY:n nuorisotoiminnan osa-alueet (Turun NMKY 2016d)

Turun NMKY tarjoaa tuhansille Turun alueen nuorille harrastusmahdollisuuksia ja turvallisen toimintaympäristön itsensä toteuttamiselle. Kaikessa toiminnassa näkyy yhdistyksen arvot, joita ovat muun muassa itseluottamus, aloitteellisuus, luotettavuus, rehellisyys, terveet elämäntavat, käytöstavat, ahkeruus, määrätietoisuus ja myönteinen elämänasenne. Monipuoliset harrastetoiminnat nähdään ennaltaehkäisevänä toimintana. Omien osastojensa ja jaostojensa lisäksi Turun NMKY verkostoituu muiden järjestöjen ja viranomaistahojen kanssa, ja pyrkimyksenä on muun muassa ”ammattitaidon kehittäminen erityisosaamista vaativiin tilanteisiin” ja ”henkilöressurssien lisääminen yhteistoiminnan ja projektien kautta”. (Turun NMKY 2016a.)

2.2 Turun NMKY:n kerhotoiminta

Kerhotoiminta kuuluu Turun NMKY:ssä nuorisotyön toiminnan alaisuuteen. NMKY on jo kauan järjestänyt kerhotoimintaa lapsille ja nuorille, ja se on yksi vanhimpia ja vah-

vimpia yhdistyksen nuorisotyön muotoja. Turussa kerhot ovat joko peruserhoja (niin sanottuja ”puuhailukerhoja”) tai teemakerhoja (keskittyy tiettyyn aiheeseen, esimerkiksi snorkkelikerho). Kerhojen vetäjät ovat kerhon aiheeseen perehtyneitä ohjaajia (esimerkiksi snorkkelikerhossa) ja/tai vapaaehtoisia nuoria. Kerhojen sisältö suunnitellaan ohjaajien, vapaaehtoisten ja nuorisotyöntekijöiden kesken. (Turun NMKY 2016b.)

Lukuvuodeksi 2015–2016 Turun NMKY tarjosi lapsille ja nuorille kerhotoimintaa viidessä eri kerhossa. Kerhojen aiheina olivat lautapelikerho yli 16-vuotiaille, musiikki- liikuntakerho alakouluikäisille tytöille ja pojille, snorkkelikerho 8-14-vuotiaille, kiipeilykerho 8-14-vuotiaille sekä kokkailu- ja puuhailukerho 1-6. –luokkalaisille. (Turun NMKY 2016b.) Lukuvuodella 2016–2017 kerhoja on enää kolme: lautapelikerho, snorkkelikerho sekä kiipeilykerho. Yhdessä kerhossa voi olla aiheesta riippuen noin 10–20 osallistujaa. Kerhoissa on lukukausimaksut, joilla katetaan ohjaajien ja vapaaehtoisten palkkio, tilavuokra ja materiaalmaksut. (Turun NMKY 2016c.)

Kerhojen kulta-aikaa olivat 1990-luku ja 2000-luvun alku, jolloin yhdistyksellä saattoi olla parhaimmillaan kymmenen kerhoa käynnissä lukuvuoden aikana (Lahdenkauppi 2016b). Tämän hetkisistä kerhoista snorkkelikerho on ylivoimaisesti suosituin ja siellä käy kymmenestä viiteentoista lasta per kerta. Muuten kerhoissa käy vain vähän lapsia, keskimäärin kolmesta neljään lasta per kerta, eli kuukaudessa reilusti alle sata henkilöä. Kävijöiden vähäisyyden lisäksi myös ohjaajien löytäminen kerhoihin on ollut haastavaa. Tästä syystä lukuvuoden 2016–2017 kerhoja on vähemmän kuin edellisenä lukuvuotena. (Lahdenkauppi 2016a.) Tekemäni tutkimus auttaa Turun NMKY:tä kohdistamaan kerhotoimintaansa myös niille lapsille, jotka eivät tällä hetkellä toiminnassa ole mukana.

3 KERHOTOIMINTA JA SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Tässä luvussa määrittelen ensin opinnäytetyöni kannalta tärkeimpiä käsitteitä ja kuvailen miten ne esiintyvät lapsi- ja nuorisotyön työkentällä. Seuraavaksi esittelen lapsen hyvinvointia uhkaavia riskejä ja miten harrastaminen voi edesauttaa syrjäytymisen ehkäisemistä. Kerron myös kerhotoiminnan perusteista ja siitä, miten toimintaa on viime vuosina kehitetty. Kuvaan mikä asema kerhotoiminnalla on nykypäivänä lapsi- ja nuorisotyön kentällä sekä mitä annettavaa sillä on ammatilliselle työlle.

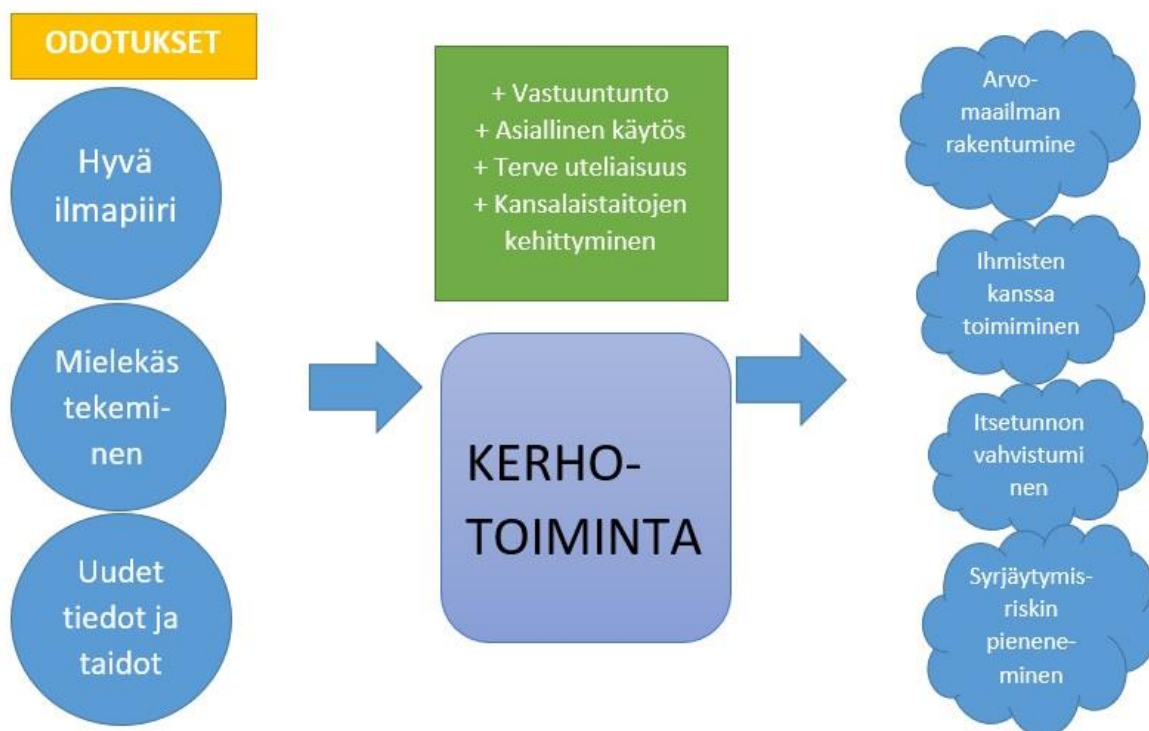
3.1 Käsitteet

Opinnäytetyöni keskeisenä ajatuksena on kehittää Turun NMKY:n kerhotoimintaa vastaamaan paremmin nykyhetken kysyntää. **Kehittämistyöllä** tarkoitetaan uusien toimintatapojen tai menetelmien luomista. Se voi kohdistua yrityksiin tai muihin organisaatioihin, ja toimintatavat suunnitellaan kyseisen ympäristön tai muiden tarpeiden pohjalta. Kehittämistyössä avainasemassa ovat erilaiset menetelmät, ja niiden tunteminen antaa suurimman hyödyn onnistuneen kehittämistyön saamiseksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 11.) Kehittämistyö on toimintaa, jossa tieto on kerätty tutkimuksen ja/tai käytännön kokemuksen tuloksena, ja niiden pohjalta luodaan esimerkiksi uusia tuotteita, tuotantoprosesseja, järjestelmiä tai jo olemassa olevien käytäntöjen tai tiedon parantamiseen. (Tilastokeskus 2016.)

Kerhotoiminta on harrastustoimintaa, jonka tunnuspiirteiksi mainitaan esimerkiksi toiminnan vapaaehtoisuus, toiminnan toteuttaminen sisällön mukaan (tarkoitetaan esimerkiksi vaihtuvaa kerhopaikkaa) sekä se, että toiminnan avulla lapsi opettelee käytännön taitoja, kuten aktiivista tiedonhankintaa ja ryhmätyöskentelyä, oppimista tukevassa ympäristössä. (Järvinen 2009, 13–15.) Kerhotoiminta on myös toisenlaista tekemistä, vastakohta tuloshakuisuudelle ja esimerkiksi vaativalle liikuntaharrastukselle, mikä helposti korostaa kilpailua eikä vain lapsen liikunnantarpeiden tyydytystä. (Pulkkinen 1999, 29). Kerhoja on erilaisia: jotkut keskittyvät yhden tietyn asian ympärille (esimerkiksi Turun NMKY:llä kokkauskerho tai snorkkelikerho) ja toiset kerhot

taas voivat olla niin sanottuja yleiskerhoja, joissa on matalan kynnyksen toimintaa ja kävijät voivat itse vaikuttaa siihen mitä tekevät.

Varhaisnuoret tulevat hakemaan kerhosta ikäistensä seuraa, leppoisaa ja hyväksyvää ilmapiiriä, vastapainoa koulutyölle, mielekästä tekemistä sekä uusia tietoja ja taitoja. Varhaisnuorisotyön, kuten kerhotoiminnan, tavoitteina on olla esimerkkinä vastuuntunnosta, ennakkoluulottomuudesta, asiallisesta käytöksestä ja terveistä elämäntavoista sekä tukea persoonallisuuden, terveen uteliaisuuden ja kansalaistaitojen kehittymistä. (Massa-Kaukiainen 1984, 16.) Kuviossa 2 kerhotoiminta on esitelty graafisesti niin, että kävijän odotukset ja kerhosta saadut taidot yhdistyvät lopulta kerho-harrastuksesta saatavaan tärkeimpään antiin eli syrjäytymisriskin pienenemiseen.

Kuvio 2 Kerhotoiminta edistää syrjäytymisriskin pienenemistä (Massa-Kaukiainen 1984)

Kerhossa käyminen voi olla lapselle tai nuorelle **harrastus**. Pekka Tuomisto (2001, 70) summaa hyvän harrastuksen näin:

Harrastusten tulisi vahvistaa lasten itsetuntoa onnistumisten kautta. Harrastusten tulisi niinkään edistää sosiaalisen kanssakäymisen taitoa. Toisen ihmisen huomioonottaminen on parhaita oppeja ja asioita, mitä hyvä harrastusmaailma voi antaa. (Tuomisto 2001, 70.)

Harrastuksissa tärkeää on tekemisestä nauttiminen turvallisessa oppimisympäristössä. Hyvän harrastuksen tulisi edistää tekijän psykofyysistä kehitystä (mt, 70). Harrastukset muodostavat merkittävän informaalisen oppimiskentän ja antavat aineksia myös arvomaailman rakentamiseen. Toiminnan parissa voi oppia niin suvaitsevaisuutta, vastuullisuutta kuin erilaisten ihmisten kanssa toimimista. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 230.)

Harrastamisella on suuri merkitys lapsen **syрjäytymisen ehkäisemiseen**, sillä onnistuminen turvallisessa oppimisympäristössä vahvistaa itsetuntoa, kehittää sosiaalisia taitoja ja näin ollen vähentää syrjäytymisriskiä (Sulku 2001, 25). Riitta Granfeltin (1998) mukaan **syрjäytyminen** on sivuun joutumista sosiaalisista suhteista ja yhteisöllisestä toiminnasta, kuten työnteosta tai vaikuttamisen mahdollisuuksista. Kirsi Juhilan (2006) mukaan syrjäytyntä asemaa kuvaa tilanne, jossa heikko asema yhteiskunnassa on vakiintunut pitkäaikaiseksi olotilaksi. Syrjäytymisen tuottava prosessi voidaan kuvata siirtymänä hyvästä tilasta heikompaan, esimerkiksi perheyhteisön hajoaminen tai työkyvyn menetys. Syrjäytymisessä on riskitilanteina esimerkiksi nuoren jääminen työttömäksi tai kouluttamattomaksi, ja nämä riskitilanteet edesauttavat heikkoon asemaan joutumista. (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 9-13.) Lasten suurimpana syrjäytymiseen johtavana tekijänä voidaan pitää puutteellisia perheoloja. Esimerkiksi lapsuudessa koettu perheen köyhyys tai terveyden ongelmat vaikuttavat myöhempään hyvinvointiin monella tavalla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.) Varhaisnuorisotyöntekijät mainitsevat syrjäytymisvaarassa ja erityisen tuen tarpeessa oleviksi nuoriksi ne, jotka kärsivät esimerkiksi rikkinäisistä kotioloista, käyttäytymis- ja keskittymisongelmista, masentuneisuudesta, päihteiden käytöstä ja rauhattomuudesta (Ritokoski 2010, 63).

Syrjäytymisen ehkäisemisessä avainasemassa on ennaltaehkäisyn lisäksi yhteisöihin osallistuminen ja yhteisöllinen vuorovaikutus, sillä vuorovaikutus ja toisen ihmisen kohtaaminen tuottavat hyvinvointia ja näin ollen edistävät terveyttä. (Hyväri & Nylund 2010, 29.) Autettaessa jo ongelmiin joutuneita lapsia ja nuoria, rinnalla pitäisi koko ajan olla mukana suunnitelma ennalta ehkäisevästä toiminnasta (Korp 2005, 85). Ihanteellisinta olisi tarjota tukea lapselle tai nuorelle jo silloin, kun menee hyvin. Näin saadaan pienennettyä mahdollisuutta riskitilanteiden syntymiseen myöhemmällä iällä. (Linnakangas & Suikkanen 2004, 93.)

3.2 Lapsen hyvinvoinnin riskit ja harrastaminen niiden ehkäisijänä

Kouluikäisen lapsen merkittävimmän elämänpiirin muodostavat koti, koulu ja niin sanottu yksityinen elämänpiiri, mikä pitää sisällään ystävät, harrastukset ja omat kiinnostuksen kohteet. Nämä elämänpiirit antavat lapselle kokemuksia olemisen ja osaamisen tasoilla. Myönteiset kokemukset kotoa, koulusta, harrastuksista ja ihmisten kanssa olemisesta toimivat suojaavina tekijöinä lapselle, mikä tarkoittaa sitä, että niillä on suojaavaa vaikutusta lapsen kehitykselle esimerkiksi riskitilanteiden aikana. Vastaavasti riskitekijöiksi kutsutaan asioita, jotka voivat suunnata lapsen kehitystä kielteiseen suuntaan. Riskitekijöiden ohella puhutaan haavoittuvuudesta, mikä tarkoittaa alttiutta kielteisille vaikutuksille olosuhteissa, joissa riskit ovat jo valmiiksi suuret. Riskitekijöitä ovat esimerkiksi perheen köyhyys ja perheväkivalta. (Pulkkinen 2002, 14–15.)

Syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävä työ alkaa perheiden hyvinvoinnista. Sosiologi Gøsta Esping-Andersenin mukaan lapsiperheitä tulisi tukea hyvinvointivaltion toimivuuden kannalta, sillä hyvinvoinnin toteutumisen edellytyksenä ovat vahvat perheet. Lapsiperheille tulisi antaa tukea oman kulttuurisen, sosiaalisen ja kognitiivisen pääoman vahvistamiseen, jotta siitä tulisi vahva perhe ja toimiva tekijä hyvinvointivaltiossa. Edellä mainittujen pääomamuotojen kehittyminen tapahtuu pääasiassa varhaislapsuudessa. (Esping-Andersen 2002, 26.)

Lasten hyvinvointiin vaikuttavat suuresti perheen voimavarat, sekä ulkoiset että sisäiset resurssit. Ulkoisia resursseja ovat esimerkiksi perheen taloudellinen asema, asumistaso ja vanhempien koulutus. Sisäiset resurssit viittaavat perheen historiaan, perheenjäsenten persoonallisuuteen ja perheenjäsenten väliseen vuorovaikutukseen. Elämäntilanteen muuttuessa radikaalisti, esimerkiksi sairauden tai vanhemman työttömyyden vuoksi, vaikuttaa se etenkin pitkäaikaisena kokemuksena koko perheen hyvinvointiin. (Forssén 2005, 30–31.)

Lapsen kohdalla syrjäytymisen ehkäiseminen alkaa jo varhaisessa vaiheessa. Hyvät perhesuhteet ja turvalliset kotiolot edesauttavat suojaavien tekijöiden syntymistä ja lapsen myönteistä kehitystä. Harrastaminen yhtenä lapsen elämänpiirinä voi toimia hyvinkin suurena tekijänä lapsen hyvinvoinnille. Lea Pulkkisen (2002, 25) mukaan harrastustoimintaan (tässä tapauksessa kerhotoimintaan) osallistuminen on yhteydessä opintojen jatkamiseen, opintomenestykseen ja hyvään tulotasoon (riippumatta vanhempien sosiaaliluokan tai lapsen kykytason vaikutuksista) ja että osallistuminen toimii suojaavana tekijänä riskikäyttäytymistä, kuten rikollisuutta, vastaan.

Myös vertaissuhteilla on lapselle paljon annettavaa. Eila Jantunen (2010, 86) pohtii, että kokemus ulkopuolisena olemisesta on yhteydessä syrjäytymiseen. Kun lapsi luo harrastustoiminnassa uusia ihmissuhteita, on niillä keskeinen merkitys lapsen hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisemiseen (mt. 86).

3.3 Kerhotoiminnan perusteet

Kerhotoimintaa järjestetään kouluissa, seurakunnissa sekä yhdistyksissä ja järjestöissä. Toiminta perustuu muun muassa lakiin ja lapsen oikeuksien sopimukseen. Koulun kerhotoiminnan järjestäminen on määritelty perusopetuslain 47. pykälässä (Perusopetuslaki 21.8.1998/628) siten, että perusopetuksen ohella koulu voi järjestää oppilailleen opetussuunnitelman ulkopuolista toimintaa, kuten kerhotoimintaa.

Lapsen oikeuksien sopimuksen 31. artiklassa sanotaan, että

sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin (YK:n yleissopimus Lapsen oikeuksista).

Kerhotoiminta on juurikin yksi näistä artiklassa turvattujen lapsen oikeuksien toteutumisen mahdollistajista (Iivonen 2011, 58). Kerhotoiminta on myös yksi väylä toteuttaa valtion Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman toteutumista. Vuosien 2012–2015 ohjelman strategisina tavoitteina olivat muun muassa lasten ja nuorten kasvaminen aktiivisiksi kansalaisiksi sekä tasavertaisempi osallistuminen kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajantoimintaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Kerhotoimintaa, etenkin koulujen tarjoamana, on viime vuosina kehitetty paljon. Vuonna 2008 käynnistyi Perusopetus paremmaksi (POP) –ohjelma, jonka yhtenä kehittämiskohteena oli koulujen kerhotoiminta (Opetushallitus 2016a; Perusopetus.fi 2008). Tällä hetkellä yksi hallituksen osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeista vuosille 2016–2018 on suunnattu lisäämään lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin lisäämällä kouluihin ohjattua kerhotoimintaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015). Opetushallituksen mukaan koulujen kerhotoimintaa pyritään kehittämään niin, että toiminnan piiriin saadaan myös niitä lapsia ja nuoria, joilla ei ole mahdollisuutta harrastaa säännöllisesti. Näin jokaisella lapsella olisi mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen läpi perusopetuksen. Pitkällä aikavälillä kehitystyön tavoitteena on myös nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy. (Opetushallitus 2016b; Tiainen 2009, 6.) Myös 1.8.2016 alkaneessa uudessa opetussuunnitelmassa 1-6. -luokkalaisten yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteissa painottuu lasten yhteiskunnallinen toiminta ja osallistuvana jäsenenä toimiminen esimerkiksi koulussa, järjestöissä ja erilaisissa harrastuksissa (Opetushallitus 2014a, 261).

Koulun kerhotoiminnan lisäksi yhdistykset ja järjestöt tarjoavat ajankohtaista kerhotoimintaa. Toiminta nähdään yhtenä tärkeänä osana tarjottavista palveluista. Monet yhdistykset ja järjestöt päivittävät kerhotoimintatarjontansa lukuvuosittain ja tarjoavat näin omalla panoksellaan lapsille ja nuorille aktivoivaa tekemistä. (mm. Kansallinen Lastenliitto 2016a; Turun NMKY 2016c; Turun 4H-yhdistys 2016; Varsinais-Suomen

Nuoret Kotkat Piirijärjestö ry 2016.) Kerhotoiminnan vaikutus on yhä keskeinen, ja varhaisnuorisotyöntekijät ovat listanneet kerhotoiminnan varhaisnuorisotyön tärkeimmäksi toimintamuodoksi. Työntekijät mainitsevat syiksi muun muassa sen, että kerho on toistuva, tavoitteellinen ja turvallinen kasvupaikka. Pienryhmissä toimiminen mahdollistaa henkilökohtaisen, jatkuvan kohtaamisen. Samalla saa pitkäaikaisen kontaktin alueen lapsiin jopa vuosien ajaksi. (Ritokoski 2010, 41–46.)

3.4 Kerhotoiminnan toteutus

Kerhotoiminta on pääasiassa samanlaista riippumatta siitä, mikä toimija sitä tarjoaa: koulu, seurakunta vai järjestöt ja yhdistykset. Sen perusajatuksena on tarjota mukavaa tekemistä ja vastapainoa koulutyölle. Kerhoja järjestetään yleensä järjestöjen tai yhdistysten omissa tiloissa, seurakuntataloilla, nuorisotaloilla tai kouluissa. Koulussa järjestettävällä kerhotoiminnalla pyritään vähentämään oppilaiden tarvetta siirtyä paikasta toiseen (Pulkinen & Launonen 2005, 52). Koulutiloissa järjestettävä kerhotoiminta halutaan nähdä enemmän sellaisena harrastustoimintana, missä onnistumisen kokemukset tukevat lapsen itsetuntoa, ja mieluisat kokemukset edistävät tätä kautta myös koulutyötä (mt, 24).

Kerhossa toimiva aikuinen on titteliltään *ohjaaja*. Näin ollen koulun kerhotoiminnasakin opettaja muuntautuu ohjaajaksi, jolloin rooli on enemmän lasten oppimista ja kasvamista tukeva (Järvinen 2009, 13). Jukka Innanen (2012, 8) summaa ryhmäohjaajan ominaisuudet seuraavasti:

Ryhmäohjaaja tarvitsee ammattitaitoa ja varmuutta. Hyödyllisiä ominaisuuksia ovat myös luotettavuus ja uskottavuus ohjattavien keskuudessa. Näillä ominaisuuksilla saavutetaan vuorovaikutteisen ohjauksen perusta. (Innanen 2012, 8.)

Ohjaajan rooli tekee helpommaksi ajatuksen siitä, että kerhossa ei mitata oppimistuloksia, vaan myös ohjaaja on oppivan ryhmän jäsen (Järvinen 2009, 14–15). Lapsi saa myös sukupuoli- ja aikuisen mallia kerhonohjaajasta ja näkee toisenlaista aikuisen maailmaa, mikä auttaa lasta itsenäistymään vanhemmistaan ja kodin piiristä (Esko 1999, 24). Ohjaajana toimiminen on hyödyllistä myös opettajalle itselleen. Ker-

honohjaajina toimineet opettajat ovat kokeneet kerhotyön tuovan mukanaan oppilastuntemuksen lisääntymistä, oman ammattinsa kehittämistä sekä yleisesti myönteistä vaikutusta koulutyöhön (Kenttälä & Kesler 2009, 9). Lisääntynyt oppilastuntemus lisää mahdollisuutta varhaiseen puuttumiseen tilanteissa, joissa lapset ja nuoret tarvitsevat huomiota ja tukea (Kasurinen 2009, 39). Ennen kaikkea harrastusten ohjaajien tulisi olla mahdollisimman päteviä tehtäväänsä, jotta he pystyvät kirvoittamaan esiin lapsessa piilevän lahjakkuuden ja motivaation (Pulkkinen 1999, 28).

Kerhossa lapsi viettää aikaa ohjaajien lisäksi myös muiden lasten kanssa. Ikätovereiden seura on merkittävä apu lapsen kasvussa ja kehityksessä, eikä paraskaan suhde aikuiseen korvaa saman ikäisten tovereiden merkitystä (Esko 1999, 26). Kerhoharrastus on lapselle hyvä tapa oppia ryhmässä toimimista. Ryhmässä lapsi oppii, ettei saa kaikkea huomiota yksin. Lapsi saa myös elämyksiä ryhmään kuulumisesta, vuorovaikutuksesta ja yhdessä oppimisesta. (Peltomaa 2001, 45.) Ihminen on syvimmiltään yhteisöllinen ja jokainen tarvitsee tunteen, että kuuluu hyväksyttynä joukkoon. Vuorovaikutustilanteissa lapsen on mahdollista laajentaa tunnettaan siitä, että hän on hyväksytty ja voi rakentavasti vaikuttaa ympäristöönsä. (Mäkelä 2011, 20.)

Vaikka kerhotoiminta on kautta aikain ollut tärkeässä roolissa lasten ja nuorten harrastustoiminnassa, on se menettänyt kiinnostavuuttaan viime vuosina. Esimerkiksi Turun NMKY:n kerhotoiminnan lisäksi myös seurakuntien varhaisnuorisotyön kerhoalaisten määrät ovat viime vuosina vähentyneet (Ritokoski 2010, 27). Mahdollisia syitä ovat esimerkiksi ikäluokkien pieneneminen ja se, että lapsilla on paljon niin sanotusti tavoitteellisia harrastuksia. Myös kerhonoijaajia on vaikea saada sitoutettua toimintaan mukaan. (mt., 27–52.) Osa vanhemmista ei myöskään puolla ajatusta lapsen harrastamisesta. Meidän perhe –lehden elokuun 2016 numerossa esiteltiin vastauksia, joita oli tullut lehdessä esitettyyn väitteeseen ”Lapsella pitää olla harrastus”. Harrastusta oli kannattanut 66 % vastaajista ja vastustanut 34 % vastaajista. Harrastusta vastaan olevat perustelivat vastauksensa esimerkiksi sillä, että leikki on lasten harrastus ja ”harrastukset ovat usein vanhempien keino ulkoistaa liikunta, askartelu ym, joita voitaisiin tehdä perheenä”. (Meidän Perhe 2016, 9.)

On osoitettu, että harrastukset ovat tärkeitä tekijöitä tukemaan lapsen kehitystä myönteiseen suuntaan (mm. Jarasto & Sinervo 1999, 21). Jokaisella olisi hyvä olla

edes yksi mieluisa harrastus, jonka kanssa aika kuluu. Tämä tutkimus auttaa osaltaan kehittämään lisää harrastusvaihtoehtoja Turun alueelle ja toivottavasti myös lisäämään lasten hyvinvointia.

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Esittelen tässä luvussa käyttämäni kehittämistyön menetelmät ja miten niitä analysoin. Kuvaan jokaisen menetelmän jälkeen lyhyesti, miten sen käyttäminen onnistui. Kirjaan myös asioita, joita olisi voinut parantaa menetelmää käytettäessä.

Käytin aineistonkeruumenetelminä havainnointia, benchmarkingia ja kyselyä. Kahden ensimmäisen menetelmän avulla keräsin tietoa sekä Turun NMKY:n että Turun alueen muusta nykyisestä kerhotoiminnasta. Kyselyn avulla kartoitin kohderyhmän, eli turkulaisten 4.-6.-luokkalaisten lasten ja heidän vanhempiansa tämän hetken tarvetta kerhoharrastukselle. Kyselyyn vastasi vähemmän ihmisiä kuin olin toivonut, mutta se myös korosti kahden ensimmäisen menetelmän tärkeyttä.

Analysoin koko aineistoa teemoittain, koska se on yksinkertainen ja hyvä tapa analysoida laadullista aineistoa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Siinä sisältö korostuu lukuja enemmän. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2016.) Tarkoitukseni on analysoida kaikkien aineistonkeruumenetelmien tuloksia yhdessä. Etsin menetelmien avulla nousseet teemat ja nostan ne analyysissäni esille.

Koska kysely koski usean koulun oppilaita, minun piti täyttää tutkimuslupalomake ja hyväksyttää se Turun palvelualuejohtajan sihteerin kautta. Tutkimuslupalomakkeessa esiteltiin tutkimuksen tavoite ja kohderyhmä sekä kuvattiin pääpiirteittäin tutkimuksen kulku. Tutkimusluvut ovat tutkimuskohtaisia, mutta useimmissa tapauksissa sen tarkoitus on varmistaa salassapitoon liittyvät asiat (mm. Kainuun sote 2016; Vantaa hyvinvointia 2016).

4.1 Havainnointi

Aloitin kehittämistyön keväällä 2016 havainnoimalla kolmea Turun NMKY:n kerhoa: lautapelikerhoa 20.3, snorkkelikerhoa 17.4 ja kokkailukerhoa 20.4. Kerhot valikoituvat siten, että otin 12.4. yhteyttä Turun NMKY:n kerhosihteerin, joka kertoi minulle

snorkkeli- ja kokkailukerhojen ajan ja paikan. Lautapelikerhossa kävin tutustumassa omatoimisesti jo maaliskuussa. Valitsin havainnoitavaksi nämä kerhot, sillä ne koontuivat minulle sopivaan aikaan.

Lautapelikerho järjestettiin Turun NMKY:n nuorisotoimisto Loungessa ja siellä roolini oli aktiivinen osallistuja. Osallistujia oli viidestä kuuteen henkilöä, kaikki olivat miespuolisia ja yli 16-vuotiaita. Kerho oli käynnissä kuusi tuntia (klo 15–21), ja havainnointia tein yhteensä kolme tuntia. Snorkkelikerho järjestettiin Turun uimahallilla ja siellä roolini oli passiivinen havainnoija. Havainnoin noin tunnin kestänyttä aloittelijoiden kerhoa. Paikalla oli yhdeksän lasta, seitsemän poikaa ja kaksi tyttöä, iältään kahdeksasta yhteentoista. Päävastuussa oli yksi mies ja niin sanottuna ”kakkosohjaajana” toinen mies. Nuoria apuohjaajia oli kolme. Kokkailukerho järjestettiin Uittamon seurakuntakodilla, ja siellä roolini oli enimmäkseen passiivinen havainnoija. Paikalla oli neljä poikaa ja kaksi tyttöä, iältään yhdeksästä kolmeentoista vuotta. Kerhon vetäjänä toimi varsinaisen ohjaajan tuuraaja, ja hänellä oli apunaan toinen aikuinen.

Valitsin ensimmäiseksi kehittämistyön menetelmäksi havainnoinnin, koska halusin itse nähdä, millaisia kerhoja Turun NMKY järjestää tällä hetkellä, mitä niissä tehdään ja miten kävijät lähtevät toimintaan mukaan. Havainnointi toi suoraan tietoa siitä, mitä kerhon luonnollisessa toimintaympäristössä tapahtuu. Menetelmänä havainnointi on systemaattista tarkkailua ja vaatii alkuun huolellista suunnittelua. Työ on aina mahdollisimman järjestelmällistä. (Ojasalo ym. 2015, 114–115.) Kirjoitin havainnoinneista muistiinpanoja itselleni, joita hyödynsin analyysivaiheessa.

Havainnoijan rooli tulee selvittää ennen tiedonkeruuta. Roolin muodostumiseen vaikuttaa osallistuminen, eli onko havainnoija passiivinen, aktiivinen vai jotain tältä väliltä. Havainnointia voi passiivisenakin tehdä avoimesti, sillä roolin kätkemistä ei nykyisin kehittämistyötä ajatellen pidetä suotavana. (Ojasalo ym. 2015, 116.) Oma roolini vaihteli kaikissa kolmessa kerhossa. Passiivista havainnointityötä tein snorkkelikerhossa, lautapelikerhossa olin itse mukana aktiivisena osallistujana tehden samalla toissijaista havainnointia. Kokkauskerhossa tarkkailin etäältä, mutta olin mukana itse tilanteessa, esimerkiksi juttelemalla lapsille.

Havainnoidessani kerhoja kiinnitin analysoinnin osalta erityisesti huomiota neljään teemaan (Taulukko 1). Tarkkailin, miten kävijät tuntuivat viihtyvän kerhossa, oliko aihe heille mieluisa, saivatko he ohjaajalta tarvittaessa apua sekä miten kävijät tulivat toimeen toistensa kanssa. Analysoin havainnoitejani näiden teemojen pohjalta.

Taulukko 1. Havainnointitaulukko kerhoihin

HAVAINNOINTITÄULUKKO					
		Kävijöiden viihtyvyys	Aiheen mieluisuus	Ohjaajan apu	Lasten väliset suhteet
20.3.	Lautapelikerho				
17.4.	Snorkkelikerho				
20.4.	Kokkauskerho				

Tässä opinnäytetyössä havainnointi täydentää kahta muuta menetelmää, erityisesti kyselyä, jonka otanta oli odotettua pienempi. Menetelmän avulla saatu aineisto on tärkeässä osassa, koska sen avulla selvisi asioita joita kyselyssä ei tullut ilmi, esimerkiksi ohjaajan merkitys kerhossa. Kaikki havainnoimani kerhot olivat teemakerhoja (kerhon aihe määrätty, ks. 2.2). Havainnoinnista saadut tulokset ovat valideja eli luotettavia (Ojasalo ym. 2015, 105), mutta niitä olisi voinut syventää useammalla havainnointikerralla, sillä nyt kävin vain kerran eri kerhoissa ja tulokset pohjautuvat vain yhden kerran havainnoiteihin.

4.2 Kysely

Kysely on menetelmä, jota voi kehittämistyössä käyttää esimerkiksi saavutettujen tulosten arviointiin tai avuksi selvittämään lähtötilannetta tutkittavasta asiasta (Ojasalo ym. 2015, 40). Kysymysten muoto on vakioitu, eli kaikilta vastaajilta kysytään samat kysymykset samassa järjestyksessä (Vilka 2007, 27). Käytin Webropolin kautta täytettävää kyselyä turkulaisten 4-6. – luokkalaisten lasten ja heidän vanhempiansa mielipiteiden selvittämiseen kerhotoiminnan tarpeellisuudesta. Menetelmä sopi tähän

opinnäytetyöhön erityisen hyvin, koska tarkasteltavia henkilöitä oli useita ja he olivat eri paikoissa (Vilkkä 2007, 28). Kysely oli myös helpompi toteuttaa internetissä kuin moneen eri kouluun jalkautuen.

Kyselyn kohderyhmäksi valikoituivat turkulaiset 4-6. – luokkalaiset lapset, koska tilaajani mukaan tämä ikäryhmä ei juuri käy Turun NMKY:n kerhoissa. Kohderyhmää olivat myös lasten vanhemmat, sillä lasten oli tarkoitus vastata kyselyyn yhdessä vanhemman kanssa. Tälle on kaksikin perustelua. Mietimme tilaajani kanssa, että kouluun jalkautumisen sijaan kyselyn voisi lähettää vanhemmille koulun hallinto-ohjelma Wilman kautta. Minun oli tarkoitus lähettää kyselyn linkki kaikille Turun suomenkielisten alakoulujen rehtoreille ja pyytää heitä välittämään se eteenpäin vanhemmille. Lisäksi kyselyyn yhdessä lapsen kanssa vastaaminen mahdollisti sen, että myös vanhemman näkökulma tuotiin vastauksissa esille, esimerkiksi kysyttäessä parhainta väylää kerhojen tiedonjaosta kotiin. Vanhemman läsnäolo kyselyyn vastattaessa saattoi myös vaikuttaa siihen, että lapsi vastasi totuudenmukaisesti, ja näin ollen kyselyn vastauksia voidaan pitää luotettavina.

Ensimmäiseksi tein kysymyspatteriston, johon kokosin niitä kysymyksiä, joita tilaajani oli toivonut selvitetävän. Niitä olivat muun muassa missä kerhoja haluttaisiin pidettävän, minkä ikäisille ja sukupuolisille, mihin aikaan, millaisten aiheiden pohjalta ja paljonko kerhokerta saisi maksaa. Ensimmäisen version kysymyspatteristosta esittelin Turun NMKY:n työntekijöille 20.4.2016. Heiltä saatujen parannusehdotusten pohjalta loin lopullisen kyselypohjan ja siirsin sen Webropoliin.

Kyselyn saaminen kohderyhmän tietoisuuteen oli hankalaa. Lähetin Turun alakoulujen rehtoreille 9.5. sähköpostilla kyselyn linkin ja saateviestin lasten vanhemmille. Sähköpostissa kerroin kuka olin ja millaisen asian tiimoilta heitä lähestyn sekä pyynnön lähettää kyselylinkki Wilman kautta 4-6. –luokkalaisten vanhemmille. Moni rehtori vastasi, etteivät he välitä Wilman kautta ulkopuolisten viestejä, joten lähetin kyselyn sähköpostilla myös joidenkin koulujen vanhempainyhdistyksiin. Vanhempainyhdistykset ovat yhteistyöelin koulun ja kodin välillä, ja lähes kaikki yhdistyksistä vastanneet yhteyshenkilöt julkaisivat kyselyn omilla foorumeillaan. Niille rehtoreille, jotka eivät vastanneet sähköpostiin, soitin erikseen parina seuraavana päivänä, ja muutama lupasi laittaa kyselyn eteenpäin. Varotoimena julkaisin kyselyn vielä Facebookis-

sa omalla sivullani sekä Humak Turku –foorumilla. Yhteensä vastauksia tuli siis Wilman, vanhempainyhdistysten omien foorumien sekä Facebookin kautta.

Webropol-kysely oli auki yhteensä 17 päivää (9.5–25.5) ja siihen tuli 25 vastausta. Koska lähetin kyselyn yhteensä 19 koulun rehtorille, vastausprosentti jäi pieneksi eikä tuloksia voi yleistää koskemaan kaikkia turkulaisia 4.-6. -luokkalaisia. Analysoin kyselyn aineistoa pääasiassa teemoittain. Etsin vastauksista yhteneväisyyksiä esimerkiksi kiinnostavien lajien tai mieluisimman paikan ja ajan suhteen.

Koska kysely oli lähetetty suoraan vanhemmille, ajatukseni kyselyyn vastaamisesta oli se, että vanhempi kirjaa vastaukset ja pohtii aiheita yhdessä lapsen kanssa. En erotellut kyselylomakkeen ohjeistuksessa mitkä olivat ”lasten kysymyksiä” ja mitkä ”aikuisten kysymyksiä” (ks. Liite 1). Osassa kysymyksistä kysyttiin nimenomaan lapsen näkemystä ja osassa vanhemman. Yhdessä vastaamisen idea oli siinä, että kysyttäessä esimerkiksi mieluisimmasta harrastusaiheesta vanhempi saattoi pohtia yhdessä lapsen kanssa eri vaihtoehtoja ja auttaa lasta syventymään omiin kiinnostuksiinsa. Vanhempi taas osasi vastata esimerkiksi siihen, paljonko harrastuksesta olisi valmis maksamaan tai mitä kautta mieluiten haluaisi tietoa harrastuksesta. Näin ollen sekä lapsen että vanhemman mielipide näkyy aineistossa.

Kysely oli tärkeä ja hyvä menetelmä, jonka avulla sai paljon tietoa varsinaista kehittämistyötä varten. Aineiston merkitys on analysoinnin kannalta suuri ja Turun NMKY:lle tekemäni kehittämissuunnitelman pohja on muotoutunut juuri kyselyn vastausten perusteella. Tein mielestäni selkeän kyselypohjan (Liite 1), joka oli helposti ymmärrettävä ja tarpeeksi napakka kysymyksiltään ja pituudeltaan. Suurin ongelma oli kyselyn saaminen kohderyhmän tietoisuuteen. Tulevaisuuden kannalta tällaiseen tilanteeseen voisi varautua paperisten kyselyiden tekemisellä ja niiden kanssa kouluihin jalkautumalla, jos internetissä tehtävä kysely ei jostain syystä onnistu. Turun ollessa monikulttuurinen kaupunki, suuremman vastausprosentin olisi voinut saada tekemällä kysely useammalla kielellä. Tätä ei kuitenkaan harkittu, sillä englannin- tai ruotsinkielisen kyselyn tekemiseen olisi tarvittu enemmän resursseja.

4.3 Benchmarking

Benchmarking tarkoittaa vertailukehittämistä, vuorovaikutteista toisilta oppimista. Se on ”systemaattista vertailua, arviointia ja oppimista erinomaisilta yrityksiltä toimialasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta” (Strömmer 2002). Benchmarking-toiminnalla pyritään oppimaan vertailukumppanin menestymisestä. Benchmarkingissa tutkitaan menestyneitä organisaatioita ja kerätään tietoa siitä, millä tavoin ne ovat onnistuneet menestymään. Hyväksi havaitut toimet voidaan pyrkiä valjastamaan oman toimialan kehittämiseen. (Ojasalo ym. 2015, 186.)

Valitsin benchmarkingin yhdeksi menetelmäksi sen helppouden ja informatiivisen luonteen takia. Turussa riittää suuria ja pieniä yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka tarjoavat harrastustoimintaa jäsenilleen ja usein nimenomaan kerhotoimintaa. Eritoten syksyn alkaessa (eli opinnäytetyöni kirjoittamisen aikaan) yhdistykset aloittavat taas toimintansa ja päivittävät alkavien kerhojen ja kurssien tietoja, joita pystyin benchmarkkaamaan eri nettisivuilta.

Omassa kehittämistyössäni benchmarking käytännössä tarkoitti sitä, että keräsin internetin kautta tietoa alakouluikäisille suunnatusta kerhoharrastustoiminnasta Turun alueella. Tutkin kuka harrastusta järjestää, mitä se maksaa ja minkä ikäisille se on suunnattu. Analysoin myös tuloksia edellä mainittujen teemojen pohjalta. Valitsin tarkasteltavaksi muun muassa Turun 4H-yhdistyksen, Kansallisen Lastenliiton, LuontoLiiton sekä Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö ry:n, koska heillä on toimintaa Turun alueella ja kattavaa tietoa nettisivuillaan.

Benchmarkingin tarkoitus oli valottaa Turun seudun muun harrastustoiminnan tilannetta. Menetelmän kautta sai paljon tietoa, jota hyödynsin analyysissä ja myös kehittämissuunnitelmaa luodessani. Analyysissä aineiston merkitys korostui eritoten vertaillaessa vastauksia sen suhteen, mitä kyselyyn vastanneet toivoivat aiheiksi ja mitä benchmarkatut yhdistykset tarjoavat. Menetelmää olisi saanut syvennettyä esimerkiksi haastatteleamalla jonkin yhdistyksen tai järjestön työntekijää ja selvittämällä millainen kävijämäärätilanne heidän kerhoissaan on. Otin sähköpostilla yhteyttä yhteen yhdistykseen, mutta en saanut vastausta.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen aineistonkeruun tuloksia. Analysoin kaikkia menetelmien avulla saatuja tuloksia yhdessä kokonaisuuksina, alalukujen otsikoiden mukaisin teemoin. Kerron ensin sisällöllisistä toiveista, sitten hyvän ohjaamisen tärkeydestä, ajan ja paikan merkityksestä harrastukseen sekä kerhon hinnasta ja lopuksi yhteistyön ja tiedotuksen kehittämisen tärkeydestä.

5.1 Sisällölliset toiveet kiteytyvät yhdessä tekemiseen

Kyselyyn vastanneista lapsista poikia oli viisitoista ja tyttöjä kymmenen. Lasten iät olivat yhdeksästä kolmeentoista, ja keski-ikä oli 10,8 vuotta. Vastaajista suurin osa kävi Ilpoisten koulua, toiseksi eniten Kähärin koulua ja kolmanneksi Luolavuoren koulu. Loput vastaajat olivat yksitellen muista kouluista. Monista kouluista, joihin kysely oli lähetetty, ei tullut vastauksia ollenkaan.

Kyselyn yhtenä avokysymyksenä oli vapaamuotoisesti listata lapsen tämän hetken harrastuksia ja perheen mieluisia ajanvietteitä. Yhteensä ajanvietteitä oli listattu 76, joista erilaisia oli yhteensä 28 (Taulukko 2). Kaikki vastaajat listasivat yhden tai useamman harrastuksen, ja lähes kaikissa oli mainittu useampi kuin yksi liikunnallinen harrastus. Eniten mainintoja saivat muun muassa jalkapallo (n=11), lukeminen (n=10), tanssi (n=6) ja uinti (n=6).

Taulukko 2 Tämän hetken harrastukset

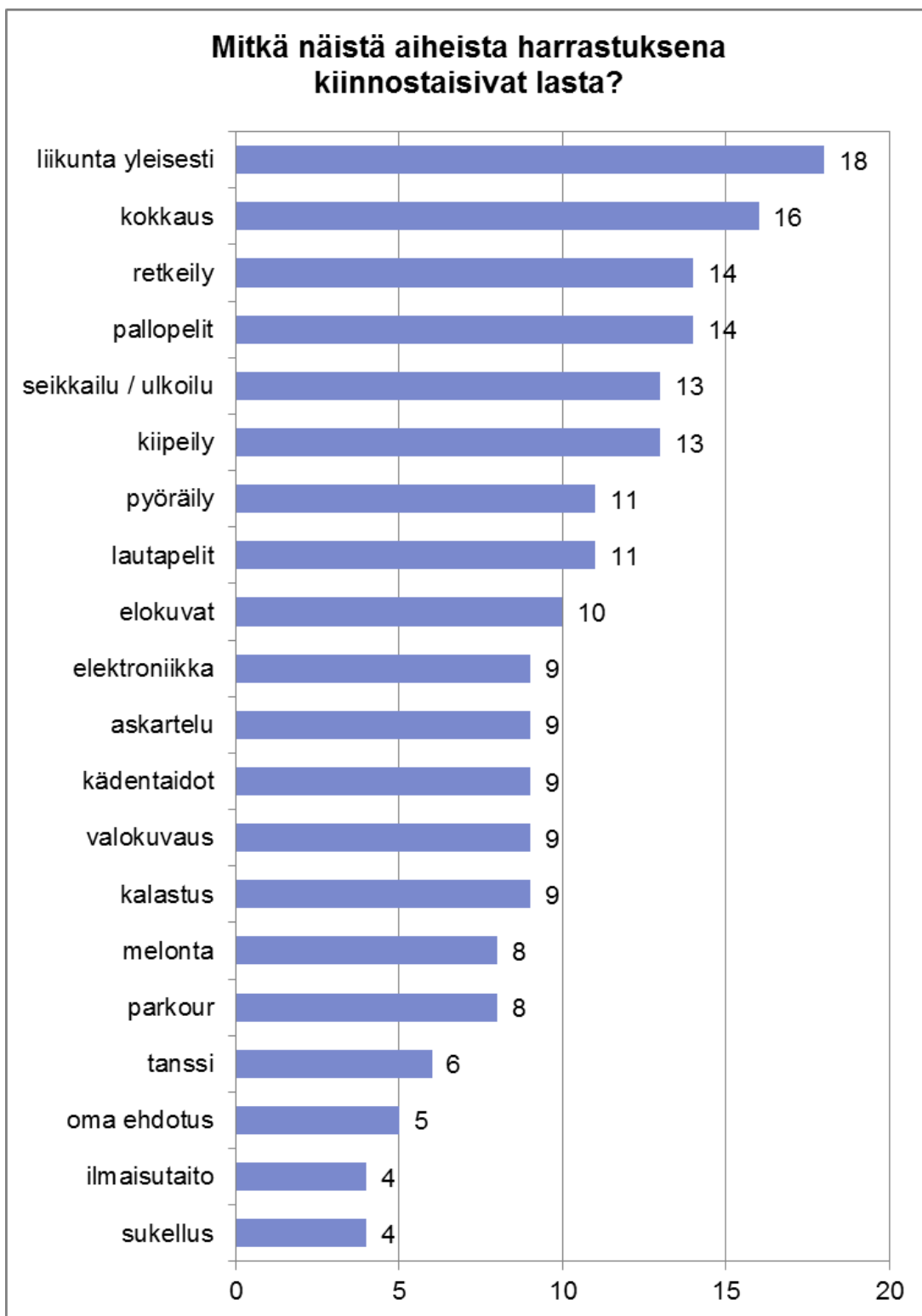
Jalkapallo	11	Geokätköily	2
Lukeminen	10	Muu musiikkitoiminta	2
Tanssi	6	Trampoliini	2
Uinti	6	Biljardi	1
Eläimet	5	Elokuvat	1
Video- ja tietokonepelit	5	Frisbeegolf	1
Partio	4	Kalastaminen	1
Pyöräily	4	Kanteleen soitto	1
Sirkus	4	Kirjoittaminen	1
Ulkoilu	4	Kitaran soitto	1
Kamppailulajit	3	Lautapelit	1
Piirtäminen	3	Pianon soitto	1
Sähly	3	Rumpujen soitto	1
		Viulun soitto	1

Koska kaikki vastaajat kertoivat harrastuksia jo olevan, tästä voi tehdä johtopäätöksen, että kysely ei tavoittanut niitä perheitä, joissa lapset mahdollisesti ovat syrjäytymisvaarassa tai eivät muuten ole löytäneet sopivaa harrastusta tai edes halua harrastaa mitään. Tulosten mukaan kerhoja toivottiin kuitenkin järjestettävän lähioissa, sillä ne olisivat lähellä kotia ja koulua. Yhteistyössä koulujen kanssa niin kutsutut ”lähiökerhot” voisivat saada suurenkin suosion, etenkin jos niissä on edullinen hinta ja matalan kynnyksen toimintaa. Benchmarkatuista kerhoista 4H:lla on kerhoja, jotka ovat nimetty tiettyjen lähiöiden kerhoiksi (esimerkiksi Pansion 4H-kerho ja Jäkärän 4H-kerho).

Turun 4H-yhdistys onkin yksi suurimmista kerhotoimintaa tarjoavista tahoista Turun alueella. Se toimii yhteistyössä muun muassa Maskun-Ruskon-Vahdon 4H-yhdistyksen kanssa. Kerhoja on aiheittain seitsemän, lisäksi muutama kerho on edellä mainitusti nimetty alueen mukaisesti. Joka kerhossa on oma ikäsuosituksensa, mutta yleisesti ottaen Turun 4H-kerhot ovat suunnattu 7-13-vuotiaille. (Turun 4H-yhdistys 2016.) Turussa yhdistysten harrastuskerhotoiminta on suunnattu pääosin lapsille tai varhaisnuorille (korkeintaan 13-vuotiaille), mutta vaikka esimerkiksi Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymällä on paljon toimintaa, sen kohderyhmänä ovat pitkälti nuoremmat lapset. Perhekerhot, päiväkerhot ja muskarit ovat suunnattu alle kouluikäisille lapsille, ja iltapäivätoimintaakin järjestetään vain ensimmäisen ja toisen

vuosiluokan oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien erityisoppilaille (Kirkonrotta 2016a-d).

Kysyttäessä mitkä aiheet harrastuksena kiinnostaisivat lasta, oli kyselyyn listattu etukäteen 19 harrastusehdotusta. Lisäksi sai ehdottaa omaa aihetta. Aiheiden määrää ei ollut rajoitettu vaan vastaaja sai valita kaikki haluamansa vaihtoehdot. Valmiit aiheet olivat valikoituneet Turun NMKY:n ehdotuksesta: ne olivat sellaisia, joita on ennenkin järjestetty, tai sellaisia mitä olisi resurssien puolesta mahdollista järjestää. Niistä jokainen sai vähintään neljän vastaajan kannatuksen (Kuvio 3). Kuviossa palkein vieressä oleva luku vastaa sitä, kuinka moni vastaaja 25:stä oli valinnut tämän vaihtoehdon. Esimerkiksi suurimman kannatuksen sai liikunta 18 vastaajalla 25:stä (72 % kaikista vastaajista). Seuraavaksi eniten kannatusta sai kokkaus sekä pallopelit ja retkeily. Aiheista vähiten kiinnostivat sukellus ja ilmaisutaito sekä tanssi. Omia ehdotuksia olivat kaksi kertaa bänditoiminta sekä ratsastus, puutyöt ja ensiaputaidot.

Kuvio 3 Mitkä aiheet kiinnostavat lapsia. Luku kertoo moniko vastaaja kokonaisvastaajamäärästä (25) kannatti kyseistä vaihtoehtoa

Vastaukset antoivat samaa viestiä, kuin mitä muissa kerhoissa jo toteutetaan: benchmarkattujen yhdistysten ja järjestöjen kerhot olivat monessa tapauksessa toiminnallisia, kuten Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piirin järjestämä lasten luontoker-

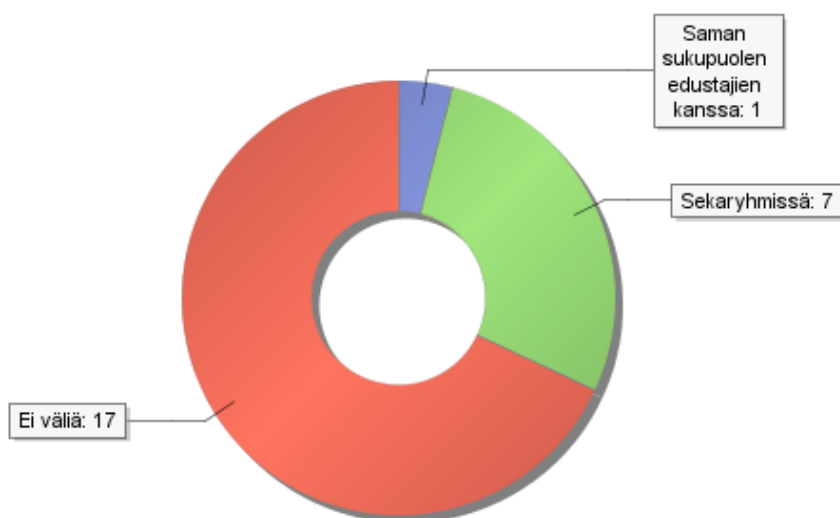
ho (Luonto-Liitto 2016a) ja Turun 4H-yhdistyksen kerhot (Turun 4H-yhdistys 2016). Kansallisen Lastenliiton Varsinais-Suomen piiri järjestää myös 7-12-vuotiaille kokki-kerhoa (Kansallinen Lastenliitto ry 2016b).

Aihepiirien jälkeen kyselyssä pyydettiin kertomaan millaisia sisällöllisiä toiveita lapsella ja hänen vanhemmallaan on kerhoille, sekä onko jokin teema tai aihe, minkä toivottaisiin tulevan esille sisältöä suunniteltaessa. Liikunta tuotiin vastauksissa esille, toivottiin monipuolisuutta ja esimerkiksi lajikokeiluja. Yhdeksi toivotuksi teemaksi nostettiin seikkailu ja selviytyminen, koska se on nyt pinnalla. Myös ihmisen ja luonnon suhdetta toivottiin teemaksi. Toivotut aiheet on mahdollista yhdistää suunniteltujen kerhojen sisältöön: esimerkiksi seikkailu ja selviytyminen sopivat liikunnalliseksi tekemiseksi, kun mukaan suunnittelee rastikierroksen tai aartenetsintäradan.

Musiikki ei noussut kyselyssä suureen osaan, vaikka vastaajista seitsemän oli kertonut tämän hetken harrastukseen jonkin instrumentin soiton tai muun musiikkitoiminnan (Taulukko 2). Bänditoiminnan oli omana ehdotuksena listannut vain kaksi vastaajaa. Syy saattaa olla se, että vastaajat eivät kaipaa musiikkitoimintaa Turun NMKY:n järjestämänä, koska sitä harrastetaan jo jotain muuta kautta. Benchmarka- tuista kerhoista Kansallisen Lastenliiton Varsinais-Suomen piiri sekä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä järjestävät muskaritoimintaa alle kouluikäisille lapsille (Kansallinen Lastenliitto ry 2016b; Kirkonrotta 2016c). Mannerheimin Lastensuojeluliiton nykyisistä kerhoista ei ollut selkeää mainintaa Varsinais-Suomen piirin internet-sivuilla, mutta vuonna 2012 tehdyn kerhotoiminnan arviointiraportin mukaan MLL:n yleinen kerhotoiminta painottuu paljolti musiikkiin ja liikuntaan (Viljanen 2012, 5).

Eräs vastaaja oli kommentoinut kyselyyn, että harrastuksen aiheella ei ole niin väliä, kunhan tekeminen on mukavaa ja ilmapiiri on kannustava. Syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta kerho, jossa tehdään asioita yhdessä ja hyvässä hengessä, on parhainta mahdollista harrastamista lapselle ja nuorelle, ottaen huomioon myös erityislapsen: esimerkiksi Luonto-Liitto tarjosi keväällä 2016 luontokerhotoimintaa myös erityislapsille- ja nuorille (Luonto-Liitto 2016b). Harrastuksiin osallistuminen yhdessä muiden kanssa on tarpeellista yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistumiselle, mikä taas tekee toimivaksi lapsen yhteiskunnallisen toimijuuden tulevaisuudessa. (Satka 2005, 17.)

Kyselyn mukaan 17 henkilölle ei ollut väliä, onko kerhossa saman vai eri sukupuolen edustajia (Kuvio 4). Vastaaajista seitsemän toivoi nimenomaan sekaryhmiä. Avoimissa vastauksissa todettiin, että lapsen on hyvä saada uusia tovereita molemmista sukupuolista. Tämä edesauttaa Aaltosen ym. (1999) mainitsemaa lapsen suvaitsevaisuuden ja erilaisten ihmisten kanssa toimimisen kyvyn kehittymistä harrastuksen parissa. Huomasin havainnoidessani, että kokkauskerhossa tytöt olivat paljon keskenään ja samoin pojat omassa porukassaan; silti lapset näyttivät tulevan kokonaisryhmänä toimeen toistensa kanssa ja pystyivät osallistumaan tekemiseen yhdessä.

Kuvio 4 Kerhotoimintaa saman sukupuolen edustajien kanssa vai sekaryhmissä (n=25)

Yksi kyselyn vastaaja huomautti, että liikuntaryhmissä tyttöjen ja poikien olisi hyvä olla erillään, koska ”kiinnostuksen kohteet saattavat olla erilaiset”. Osaa murrosikään tulevista tytöistä ja/tai pojista saattaa helpottaa ajatus, että he voivat harrastaa liikuntaa vain oman sukupuolen edustajien kesken. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon, ettei tyttöjen ja poikien kiinnostus tiettyihin urheilulajeihin ole määriteltävissä vain sukupuolen mukaan. Parhaimmassa tapauksessa (eli resurssien riittäessä) organisaatio pystyy tarjoamaan liikuntaharrastusta sekä sekaryhmässä että sukupuolen mukaisessa ryhmässä.

5.2 Hyvä ohjaus on oleellinen osa viihtyvyyttä

Havainnoidessa huomasi selkeästi, miten paljon kerhon ohjaajalla ja hänen toiminnallaan on väliä. Innostava ohjaaja saa lapsen heittäytymään, kannustaa ylittämään itsensä ja osaa tukea tarpeeksi tämän tekemistä. Snorkkelikerhossa lapsia avustettiin tarvittaessa niin välineiden kuin tekniikankin kanssa, mikä myös syventää luottamusta ohjaajan ja ohjattavan välillä. Ohjaaja on se, joka mahdollistaa ryhmäläisille onnistumisen kokemuksen ja tarvittaessa madaltaa onnistumisen kynnyksiä (Innanen 2012, 19).

Hyvä ohjaaja saattaa hyvinkin olla mieluisan aiheen lisäksi syy siihen, miksi lapsi haluaa jatkaa harrastusta. Esimerkiksi snorkkelikerhon vanhempien kävijöiden eli konkarien ryhmässä käy nuoria, jotka ovat kyseistä kerhoa harrastaneet jo useamman vuoden ajan. Hyvä ohjaus on selkeäsanaista, tasapuolista ja palkitsevaa siten, että ohjaaja osaa tuoda kävijöistä esiin hyvät puolet. (Innanen 2012, 57–59.) Ohjauksessa tärkeää on välittömän palautteen antaminen, niin korjaavan kuin kiittävän. Kohdennetun palautteen antaminen tukee tietoisesti lasten itsetuntoa ja edistää myös ryhmäprosessin kehittymistä. (Bouhlal, Heinonen & Sulaoja 2006, 58.) Snorkkeli- ja kokkauskerhossa ohjaajat kehuivat lasten toimintaa ja ohjasivat heitä tekemään paljon itse.

Kerhossa tärkeää on tekemisen mielekkyys. Eritoten havainnoinnissa tämä piirre nousi hyvin esille. Kaikissa kolmessa kerhossa, etenkin lautapeli- ja kokkauskerhossa, korostui kävijöiden yhteinen tekeminen päämäärän saavuttamiseksi. Lautapeli-kerhossa pelipäätökset tehtiin yhteisesti ja kaikkien pelaamiselle ja ratkaisuille annettiin tilaa. Siinä missä ohjaaja toimii asioiden eteenpäin viejänä, ovat vertaistoverit niitä, jotka kokevat ja yrittävät samaa asiaa. Myös niissä harrastuksissa, missä toimitaan pääsääntöisesti yksin (kuten snorkkelikerhossa) on muiden kävijöiden tuki tärkeä osa mieluisan kerhokokemuksen saamista (Peltomaa 2001, 45).

5.3 Sopiva aika ja paikka kerhon kulmakivenä

Turun NMKY halusi kyselyn avulla selvittää, olisiko perinteinen kerho yhä vetävä vaihtoehto vai olisivatko lapset kiinnostuneita enemmän kurssi-tyyppisestä harrastuksesta. Nämä eroteltiin kysymyksen introssa näin: "Kerholla tarkoitetaan toimintaa esimerkiksi kerran viikossa lukukauden ajan. Kurssiin kuuluu tietty määrä kertoja tietyn ajan sisällä, esimerkiksi 10 tapaamiskertaa syyskuun ja joulukuun välillä. Sisällöllisesti ne eivät eroa toisistaan". Vastaajista lähes puolet toivoi kuitenkin perinteistä kerhotoimintaa. Kurssia toivoi seitsemän vastaajaa ja lopuille vastaajille harrastusmuodolla ei ollut väliä.

Kyselyn mukaan kerhoja toivottiin järjestettävän heti koulun jälkeen, noin kello 13 ja 15 välillä, ja mahdollisesti koulun tiloissa, koska se vähentäisi lasten liikkumista paikasta toiseen. Myös viikonloput ja ilta-aika sopisivat harrastamiseen, esimerkiksi niille, jotka jo ennestään harrastavat viikolla paljon. Jokin teemaltaan erikoisempi kerho tai lajikokeiluja voitaisiin järjestää viikonloppuisin, silloin myös nämä aktiivisesti harrastavat pääsisivät tulemaan mukaan. Kyselyn mukaan sopiva aika yhdelle kerhokerralle olisi kuudentoista vastaajan mielestä 1-1,5 tuntia. Seuraavaksi eniten kannatus-ta sai noin tunnin mittainen kerhokerta. Vastatakseen parhaiten kysyntään, kerhon kesto on hyvä huomioida sen mukaan, mitä kerhossa tehdään. Esimerkiksi lautapeli-kerho on jopa kuusi tuntia avoinna, ja siinä on otettu huomioon kerhon luonne. Pitkä kerhoaika mahdollistaa myös pitempien ja enemmän aikaa vievien pelien pelaamisen.

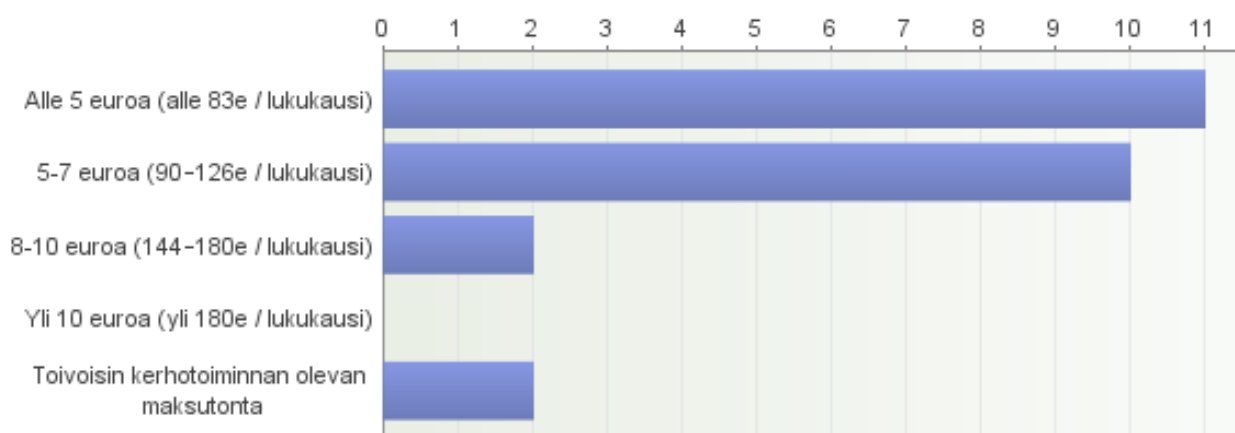
Havainnoiduista kerhoista snorkkeli- ja lautapelikerho sijoittuivat viikonlopuille ja kokkauskerho oli muutama tunti koulun loppumisen jälkeen. Ajankohta tulee arvioida tarkasti, sillä vaikka havainnoimani kokkauskerhokin oli kyselyn mukaisesti sopivimman ajan puitteissa järjestetty, se ei silti ollut kävijämäärältään kovin suosittu. Ajankohdan lisäksi kerhon sijainti on tärkeä. Kysyttäessä mieluisimmasta paikasta kerho-harrastukselle, yli puolet vastaajista haluaa kerhoja järjestettävän lähiöissä. Yksittäisistä lähiöistä suosituimmat olivat Luolavuori ja Ilpoinen. Tämä johtui pitkälti siitä, että kyselyssä suurimmat vastaajamäärät olivat tulleet näiltä alueilta (ks. luku 4.2). Kyse-

lyn tulokset antoivat selvän toiveen siitä, että kerhot pitäisi saada lähemmäs kotia. Lapsella on silloin lyhyempi matka harrastuksiin ja mahdollisuus päästä nopeasti kotiin, jos tilanne vaatii. Harrastusten sijainti lähellä kotia vapauttaa myös vanhempia lasten kuljetuksista ja hakemisista, kun lapsi voi itsenäisesti kulkea lyhyen matkan harrastuspaikalle.

5.4 Kohtuullinen hinta houkuttelee harrastamaan

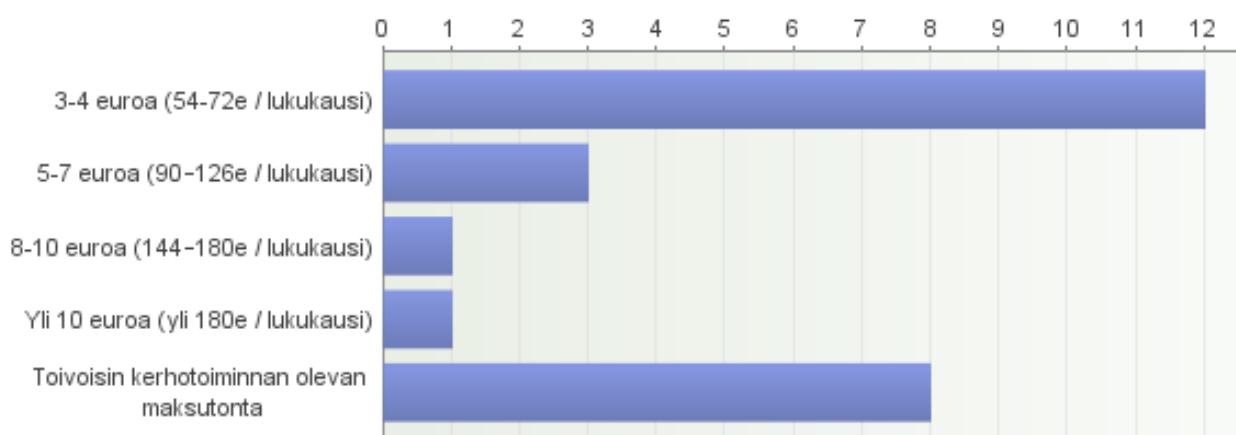
Hintakysymys oli kyselyssä jaettu kahteen osaan. Ensimmäisenä kysyttiin, paljonko harrastus saisi maksaa, jos vetäjänä toimii johonkin erityisosaamiseen perehtynyt henkilö. Tällainen kerho olisi esimerkiksi snorkkeli- tai kiipeilykerho. Toisena kysyttiin kerhokerran hintaa, jos toiminta olisi yleisharrastustoimintaa, esimerkiksi kokkaus- tai lautapeli-kerho. Kummassakin kysymyksessä oli määritelty yhden kerhokerran hinta ja arvio lukukauden kokonaishinnasta. Erityisosaamisen kerhossa alhaisin hinta oli alle 5 euroa ja yleisharrastustoiminnan kerhossa 3-4 euroa.

Erityisosaamiseen perehtyneen ohjaajan kerhossa (Kuvio 5) yksitoista vastaajaa toivoi yhden kerhokerran maksavan alle 5 euroa. Kymmenen vastaajaa voisi maksaa 5-7 euroa per kerhokerta, ja kaksi vastaajaa maksaisi 8-10 euroa kerhokerrasta. Vastaajista kaksi toivoisi kerhotoiminnan olevan maksutonta. Yksikään vastaaja ei maksaisi yli kymmentä euroa yhdestä kerhokerrasta.

Kuvio 5 Erityisosaamiseen perehtynyt henkilö kerhon ohjaajana (n=25)

Yleisharrastustoiminnan kerhossa (Kuvio 6) lähes puolet vastaajista maksaisi yhdestä kerhokerrasta 3-4 euroa, ja kolmasosa toivoisi toiminnan olevan maksutonta. Suuremmat hinnat saivat vähemmän kannatusta: 5-7 euroa kerhokerrasta maksaisi kolme vastaajaa ja 8-10 euroa yksi. Yksi vastaaja olisi valmis maksamaan yli 10 euroa kerhokerralta.

Kuvio 6 Yleisharrastuskerhotoiminta (n=25)

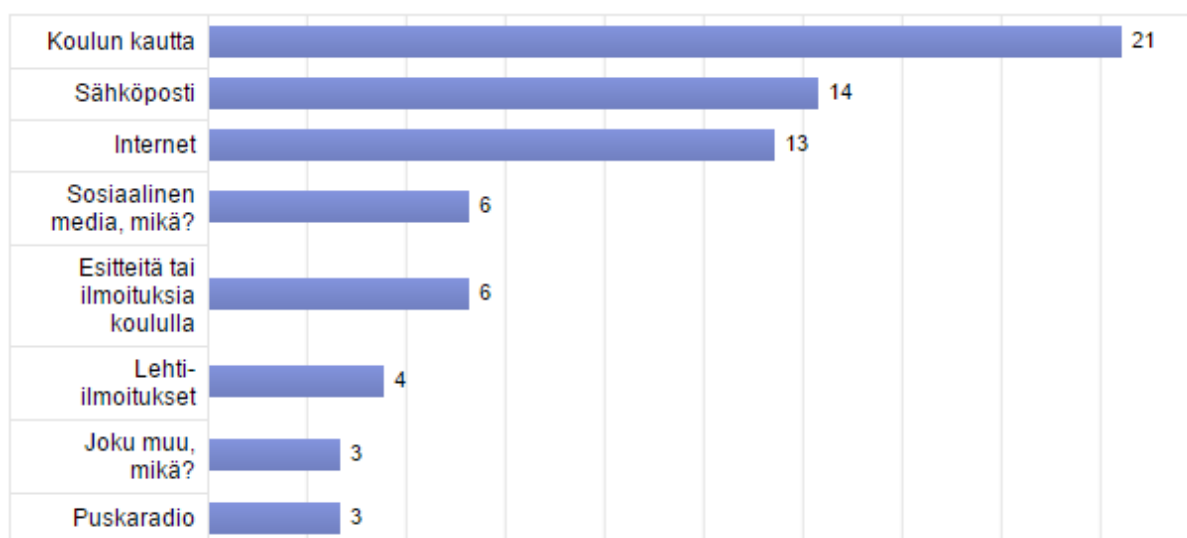
Hinnalla on tärkeä osa harrastuspäätöstä tehdessä. Tuloksista käy ilmi, että vanhemmat ovat valmiita maksamaan rahaa siitä, että lapsi saa harrastaa turvallisessa ympäristössä hyvien ohjaajien tukemana. Vain pieni prosentti vastaajista haluaisi kerhotoiminnan olevan maksutonta. Harva kerho kuitenkaan on kokonaan maksuton, sillä lukukausimaksuilla katetaan kerhojen menoja esimerkiksi materiaalmaksuna ja ohjaajan palkkiona. Vanhempia kiinnostaa tietää, mistä kerhomaksu muodostuu, ja siitä avoimena olo helpottaa harrastuspäätöksen tekoa.

Lähes kaikissa benchmarkkaamissani kerhoissa on lukukausimaksut. Esimerkiksi Luonto-Liiton Varsinais-Suomen piirin järjestämään lasten luontokerhoon on lukukausimaksu 30 euroa, tosin sen ikäraja ei ole määritelty (Luonto-Liitto 2016a). Kansallisen Lastenliiton Varsinais-Suomen kerhotoiminnan järjestämisestä vastaavat Turun ja Raision paikallisyhdistykset, ja ainakin Turun kerhoissa on lukukausimaksu (Kansallinen Lastenliitto ry 2016b). Lähes kaikissa 4H:n kerhoissa lukukausimaksuna toimii 4H:n jäsenyyteen oikeuttava 35 euron jäsenmaksu, ja joissakin kerhoissa on tämän lisäksi tarvikemaksu (Turun 4H-yhdistys 2016).

Syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta maksuton kerho (minkä perustamiseen on saatu rahallista apua esimerkiksi kaupungilta tai valtiolta) olisi toivottu vaihtoehto, sillä maksuton kerho mahdollistaisi myös vähävaraisten perheen lapsien harrastusmahdollisuuden. Esimerkiksi Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö ry:n kerhot ovat maksuttomia ja ne on tarkoitettu alakouluikäisille lapsille. Kerhotoimintaa on keran viikossa ja siellä on ”askartelua, pelaamista, leipomista ja leikkejä sekä turvallista yhdessäoloa”. (Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö ry 2016.)

5.5 Yhteistyön ja tiedotuksen kehittäminen keskiössä

Kyselyn lopussa tiedusteltiin mitä kautta vanhemmat haluaisivat saada tietoa tulevas- ta kerhotoiminnasta. Vastaaja sai valita kaikki haluamansa vaihtoehdot. Lähes kaikki vastaajat toivoivat tiedotuksen kulkevan koulun kautta (Kuvio 7). Tämä tarkoittaisi Turun NMKY:n ja Turun alakoulujen välisen yhteistyön kehittämistä. Kuten kappa- leessa 4.2 mainitsin, useat rehtorit eivät halunneet välittää Wilman kautta ulkopuolis- ten viestejä (eli tässä tapauksessa kyselyä) oppilaiden vanhemmille. Jos jo kyselyn lähettäminen koulujen kautta oli niinkin vaikeaa, miten voitaisiin olettaa, että tieto har- rastustoiminnasta kulkisi yhtään sen paremmin?

Kuvio 7 Mitä kautta halutaan tiedotusta? Luku kertoo moniko vastaaja kokonaisvastaajamäärästä (25) kannatti kyseistä vaihtoehtoa (ks. Kuvio 3)

Tulokset osoittavat, että koulujen kanssa yhteistyössä toteutetut kerhot antaisivat turkulaisperheille sitä, mitä he kyselyn mukaan kaipaavat: lapsille mieluisaa tekemistä tutussa ja turvallisessa ympäristössä, lähellä kotia, tiedon kulkiessa koulun kautta. Yhteistyön kehittämiseksi olisi hyvä peruste, sillä Opetushallitus ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto ovat vuonna 2014 päivittäneet ohjeistustaan markkinoinnista ja sponsoroinnista oppilaitoksissa, mikä koskee myös yhteistyötä järjestöjen kanssa. Tiedotteessaan 15.8.2014 Opetushallitus kertoo näin:

Yhteistyö yritysten ja yhteisöjen kanssa nähdään uusissa ohjeissa kiinteänä osana koulujen yrittäjyyskasvatusta ja kuluttajakasvatusta. Opetussuunnitelmien perusteissa oppilaitoksia kannustetaan aktiiviseen yhteistyöhön yritysten ja yhteisöjen kanssa osana normaalia koulutyötä ja opiskelua. (Opetushallitus 2014b.)

Internetin ja sosiaalisen median kautta markkinointi olisi kuitenkin helpompaa tässä tilanteessa, kun yhteistyö koulujen kanssa ei (vielä) ole parhaimmalla mahdollisella tavalla mahdollista. Monien tutkimusten (esim. Inkeroinen 2010, 73; Syrjälä 2013, 36; Niemi-Korpi 2012, 33) mukaan monet yritykset ja organisaatiot käyttävät sosiaalista mediaa yhä enenevässä määrin markkinointiin. Sosiaalinen media on jatkossa entistä kiinteämpi osa organisaatioiden markkinointiviestintää, johon satsataan myös rahallisesti merkittäviä summia. Se on myös lähes kaikkien saatavilla ja iso osa nykypäivää, joten yritysten ohella myös organisaatioiden on järkevää tulla löydetyksi oikeissa hauissa tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä. (Valtari 2013.)

6 KERHOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA TURUN NMKY:LLE

Kehittämistyöni konkreettinen tuotos on kerhojen kehittämissuunnitelma Turun NMKY:lle. Tässä luvussa esittelen suunnitelmaa ja kerron pääpiirteittäin mitä asioita siinä esiintyy. Suunnitelma kokonaisuudessaan on liitteessä 2.

Suunnitelman tarkoituksena on antaa Turun NMKY:lle tämän hetken tietoa siitä, millaista kerhotoimintaa yhdistykseltä toivotaan. Se on koottu kehittämistyön menetelmien avulla kerätyn aineiston pohjalta. Kehittämissuunnitelma pitää sisällään neljä lukua, joita ovat:

1. Kehittämissuunnitelman tausta
2. Kehittämistyön avulla nousseet teemat
3. Kerhotoiminnan onnistumisen edellytykset sekä
4. Kerhoehdotus lukuvuodelle 2017–2018.

Ensimmäisessä luvussa on alustus siitä, mihin työ liittyy ja miltä pohjalta sitä on lähdetty luomaan. Luvussa kaksi esittelen niitä teemoja, joita käyttämäni menetelmät toivat esille (ja mitä olen esitellyt opinnäytetyöni tuloluovussa). Näitä ovat esimerkiksi vastaajien kiinnostus yhdessä tekemiseen ja kerhojen sijaitseminen lähellä kotia. Luvussa kolme analysoin mitkä tekijät ovat tärkeitä kerhotyön onnistumisen kannalta ja mahdollisia keinoja siihen, miten tavoitteisiin päästään. Näitä ovat esimerkiksi yhteistyön parantaminen koulujen kanssa ja uusien ohjaajien rekrytoiminen. Luku neljä pitää sisällään ehdotuksen kerhoista, jotka kerättyjen tulosten puolesta olisivat toivottuja lukuvuodelle 2017–2018.

Kuten koko opinnäytetyössäni, syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulma näkyy myös kehittämissuunnitelmassa. Kerhoehdotus lukuvuodelle 2017–2018 pohjautuu pitkälti tulosten mukaisiin toiveisiin, mutta siinä on myös ehdotuksia kerhoista, joita ei suoraan kyselyn tuloksissa mainittu. Niille on kuitenkin perusteet suullisen tiedonvälityksen kautta, kun olen suunnitelman sisällöstä puhunut työni tilaajan kanssa. Esimerkiksi ehdotus Varissuolla kokeiltavasta yleiskerhosta pohjautuu uusien harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen: vaikka kyselyyn ei tullut vastauksia suurimmilta mo-

nikulttuurisilta alueilta, olisi näiden lähiöiden lapsille ja nuorille hyvä tarjota mahdollisuus osallistua mukaan kerhotoimintaan ja harrastamiseen (ks. Liite 2). Lisäksi ehdottamani lajikokeilukerho perustui vain yhden vastaajan toiveeseen, mutta mielestäni sellaisella olisi valtavasti hyviä puolia. Lajikokeilussa kävijän ei tarvitse kohdata uutta lajia yksin, sillä hänellä olisi mukanaan ryhmän tuki. Parhaimmassa tapauksessa lajikokeilut antavat halun aloittaa uuden harrastuksen (ja tätä kautta pienentää myös syrjäytymisriskiä). Lajikokeiluja on tehty myös suuremmissa organisaatioissa: esimerkiksi Turun kaupunki on syksystä 2014 lähtien tarjonnut maksutonta Lapset liikkeelle – lajikokeiluohjelmaa 6-12-vuotiaille lapsille (Turun Sanomat 2015; Turun kaupunki 2016).

7 LOPUKSI

Olen tätä opinnäytetyötä varten tehnyt tutkimusta harrastamisesta ja sen vaikutuksesta syrjäytymisriskiin. Olen selvittänyt, että harrastaminen on mieluisien asioiden tekemistä ja sen avulla onnistumisen kokemusten saamista; se vahvistaa itsetuntoa ja edistää hyvinvointia. Yhteisölliseen tekemiseen osallistuminen luo vuorovaikutusta, mikä kehittää sosiaalisia taitoja, ja se taas vähentää syrjäytymisriskiä. (Sulku 2001, 25; Hyväri & Nylund 2010, 29.)

Kokonaisuudessaan koko tästä tutkimuksesta voi tehdä johtopäätöksen, että lapsille ja nuorille harrastaminen ja itse toimiminen on tärkeää. Se on tärkeää yhteenkuuluvuuden tunteen syntymiseksi ja hyödyllistä eri taitojen opettelulle. Harrastaminen, siinä parhaansa yrittäminen ja omiin asioihinsa vaikuttaminen ovat niin arvokkaita asioita, että toiminnan kehittäminen on valtakunnallisesti otettu yhdeksi tärkeimmäksi osaksi useissa eri hankkeissa (ks. 3.3). Yhtä lailla harrastustoimintaa tarjoavien tahojen on tärkeää ja hyödyllistä tietää, mitä kaivataan ja mikä on kysyttyä toimintaa. Tekemäni tutkimus auttaa Turun NMKY:tä kohdentamaan harrastustarjontansa kysyntää vastaavaksi. Samalla se haastaa muut alan toimijat pohtimaan omaa tarjontaansa. Mitä pystytään tekemään sen eteen, että nuorison on hyvä harrastaa ja sitä kautta voida hyvin?

Mielestäni Turun NMKY:n toiminnan seuraavat tärkeät kehittämiskohteet – kuten kehittämissuunnitelmaankin kirjasin – liittyvät koulujen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen ja ohjaajien rekrytointiin. Alakoulujen kanssa Turun NMKY voi yhdistää resurssit ja tarjota sitä kautta monipuolisempaa kerhotoimintaa. Ohjaajia taas voi rekrytoida yhdistyksen omien nuorien lisäksi oppilaitoksista. Opiskelijoiden ajankohtaiset tiedot yhdistettynä yhdistyksen kokemusperäiseen tietotaitoon mahdollistavat moniammatillisen ja hedelmällisen yhteistyön.

Opinnäytetyöni tilaaja Turun NMKY on tyytyväinen tekemääni tutkimukseen. Kehittämissuunnitelman päätelmät vahvistavat yhdistyksen käsitystä siitä, mihin suuntaan kerhotoimintaa voi viedä eteenpäin. Huomion kiinnittäminen syrjäytymisen ehkäise-

miseen on tilaajan mukaan ”mainio huomio toimintaa suunnitellussa”. Kokonaisuudessaan esittämiäni kehittämisideoita pidettiin toteuttamiskelpoisina.

Mitä tästä työstä on opittu? Ainakin se, että lapset ovat teknologisoituvasta maailmasta huolimatta yhä kiinnostuneita ”perinteisistä” harrastuksista: he ovat valmiita liikkumaan, tekemään yhdessä, kokeilemaan ja yrittämään. Ammattialallemme tieto on tärkeä, onhan niin kutsutuista nykyhetken trendeistä tietäminen olennainen osa tietotaitoamme. Mielestäni tämä tekemäni tutkimus on antanut aihetta tarkastella myös perinteisten harrastusten roolia nykylapsen elämässä. Se, että ajanvietemahdollisuuksiksi ovat nykyään tulleet tietokone, tabletti ja Pokémon Go, ei tarkoita sitä, että jalkapallo, askartelu tai ulkoilu olisi poissuljettuja vaihtoehtoja.

LÄHTEET

- Aaltonen, Marjo & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 1999. Nuoren aika (1. painos). Helsinki: WSOY.
- Bouhlal, Suvi & Heinonen, Taru & Sulaoja, Teemu 2006. Varpunen. Varhaisen puuttumisen malli. Espoo: Lobby – Nuorten perheiden palvelupiste / Espoon Diakoniasäätiö.
- Esko, Martti 1999. Näkökulmia ekaluokkalaisen vanhempien maailmaan. Teoksessa Lehtovaara-Limnell, Pirjo (toim.) 1999. Kuka on mun kaa? Helsinki: Lasten Keskus, 23-27.
- Esping-Andersen, Gøsta 2002. A Child-centred social investment strategy. Teoksessa Esping-Andersen, Gøsta & Gallie, Duncan & Hemerijck, Anton & Myles, John 2002. Why we need a New Welfare State. New York: Oxford University Press, 26–47.
- Forssén, Katja 2005. Lasten köyhyys 2000-luvun Suomessa. Teoksessa Tulva, Taimi (toim.) 2005. Lapsen kasvuympäristö ja sosiaaliset taidot. Sosiaalinen taitavuushanke, toukokuu 2005. Tampere: OKKA-säätiön julkaisuja, 29-42.
- Granfelt, Riitta 1998. Kertomuksia naisten kodittomuudesta. Helsinki: SKS.
- Hyväri, Susanna & Nylund, Marianne 2010. Yhteisöllisiä menetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveystalalla. Helsinki: Tammi, 29-47.
- Häikiö, Liisa 2009. Kerhotoiminnan merkitys lapsen ja nuoren hyvinvointiin. Teoksessa Kenttälä, Marjo & Kesler, Merike (toim.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua (1. painos). Helsinki: Kerhokeskus, 19-32.
- Iivonen, Esa 2011. Lapsen oikeuksien yleissopimus. Teoksessa Suvielise Nurmi & Rantala, Kaisa (toim.) 2011. Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-Kirjat / Lasten Keskus Oy, 39-60.
- Inkeroinen, Antti 2010. Sosiaalinen media suomalaisissa yrityksissä. Diplomityö. Helsinki: Aalto-yliopisto. Viitattu 20.10.2016. <http://lib.tkk.fi/Dipl/2010/urn100305.pdf>
- Innanen, Jukka 2012. Ryhmänohjaus estämään nuorten syrjäytymistä. 2. painos. Tampere: Jukka Innanen.
- Jantunen, Eila 2010. Vertaistuki masentuneiden osallisuuden vahvistajana. Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveystalalla. Helsinki: Tammi, 85-98.
- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1999. Näkökulma pienen koululaisen maailmaan. Teoksessa Lehtovaara-Limnell, Pirjo (toim.) 1999. Kuka on mun kaa? Helsinki: Lasten Keskus, 18-22.
- Juhila, Kirsi 2006. Sosiaalityöntekijöinä asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset paikat ja tehtävät. Tampere: Vastapaino.
- Järvinen, Minna Riikka 2009. Koulun kerhot oppimisympäristönä. Teoksessa Kenttälä, Marjo & Kesler, Merike (toim.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua (1. painos). Helsinki: Kerhokeskus, 11-17.

- Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän palvelut 2016. Opinnäytetyöt- ja tutkimustyöt. Viitattu 20.11.2016. http://sote.kainuu.fi/opinnayte_ja_tutkimustyot
- Kajaanin ammattikorkeakoulu 2016. Teemoittelu. Opinnäytetyöpakki. Viitattu 16.9.2016. <http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/teemoittelu>
- Kansallinen Lastenliitto 2016a. Kerhot. Viitattu 17.9.2016. <http://www.lastenliitto.fi/tule-mukaan/kerho/>
- Kansallinen Lastenliitto ry 2016b. Varsinais-Suomi, kerhot. Viitattu 28.8.2016. <http://www.lastenliitto.fi/yhdistykset/varsinais-suomi/kerhot/>
- Kasurinen, Helena 2009. Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö peruskouluissa. Teoksessa Kenttälä, Marjo & Kesler, Merike (toim.) Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua (1. painos). Helsinki: Kerhokeskus, 33-43.
- Kenttälä, Marjo & Kesler, Merike 2009. Kerhotoiminta – osa kehittyvää ja hyvinvoivaa koulua (1. painos). Helsinki: Kerhokeskus, 8-9.
- Kirkonrotta 2016a. Yhdessä perhekerhoon! Viitattu 30.8.2016. <http://www.kirkonrotta.fi/portal/perheille/perhekerho/>
- Kirkonrotta 2016b. Tervetuloa päiväkerhoon! Viitattu 30.8.2016. http://www.kirkonrotta.fi/portal/3-6_vuotiaat/paivakerho/
- Kirkonrotta 2016c. Musiikkitoiminta. Viitattu 30.8.2016. <http://www.kirkonrotta.fi/portal/muskarit/>
- Kirkonrotta 2016d. Iltapäivätoiminta. Viitattu 30.8.2016. <http://www.kirkonrotta.fi/portal/iltapaivatoiminta/iltapaivatoiminta/>
- Koikkalainen, Jaakko (toim.) 1989. NMKY. Elävän toivon liike. Suomen NMKY-liikkeen 100-vuotisjuhlakirja. Helsinki: Suomen NMKY:n Liitto ry.
- Korp, Erki 2005. Riskilasten tukeminen Tallinnan Lasten Turvakeskuksen esimerkin pohjalta. Teoksessa Tulva, Taimi (toim.) 2005. Lapsen kasvu ympäristö ja sosiaaliset taidot. Sosiaalinen taitavuushanke, toukokuu 2005. Tampere: OKKA-säätiön julkaisuja, 85-100.
- Lahdenkauppi, Ilpo 2016a. Suullinen tiedonanto 20.9.2016.
- Lahdenkauppi, Ilpo 2016b. Suullinen tiedonanto 16.11.2016.
- Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi 2010. Mitä on syrjäytymisen vastainen työ? Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi, 9-25.
- Linnakangas, Ritva & Suikkanen, Asko 2004. Varhainen puuttuminen. Mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:7. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Luonto-Liitto, Varsinais-Suomen piiri 2016b. Lastentoiminta. Viitattu 28.8.2016. <http://www.luontoliitto.fi/vasp/toiminta/lastentoiminta>
- Luonto-Liitto, Varsinais-Suomen piiri 2016a. Tapahtumat. Lasten luontokerho Raisiossa keskiviikkoisin. Viitattu 28.8.2016. <http://www.luontoliitto.fi/vasp/tapahtumat/luontokerhoraisio2016>

- Massa-Kaukiainen, Kyllikki 1984. Varhaisnuorisotyön tavoitteet ja muodot. Teoksessa Kuikka, Suvi (toim.) Anna ajankulua – opas varhaisnuoriso-ohjaajalle. Kansalaiskasvatuksen keskuksen julkaisuja nro 57. Lappeenranta: Kansalaiskasvatuksen keskus, 13-17.
- Meidän Perhe 2016. Kahta mieltä. Lapsella pitää olla harrastus. Meidän perhe 8/2016, 9.
- MLL 2016. Terhokerhot. Viitattu 30.8.2016.
<http://varsinaissuomenpiiri.mll.fi/yhdistyksille/kerhotoiminta-ja-terhokerhot/terhokerhot/>
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi & Rantala, Kaisa (toim.) 2011. Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-Kirjat / Lasten Keskus Oy, 13-23.
- Niemi-Korpi, Anita 2012. Sosiaalisen median hyödyntäminen pienyrityksen markkinoinnissa. Opinnäytetyö. Kajaani: Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.10.2016. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012120318085>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (3.-4. painos). Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Tiedote 4.9.2015. Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeilla uudistetaan suomalaista koulutusta. Viitattu 29.8.2016.
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/09/osaaminen_koulutus.html?lang=fi
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015. Viitattu 17.9.2016.
http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisopolitiikka/Kehittamisohjelma_2012-2015/
- Opetushallitus 2014a. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Viitattu 6.9.2016.
http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus 2014b. Koulut saivat päivitettyt ohjeet markkinointiin ja sponsorointiin. Opetushallituksen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston lehdistötiedote 15.8.2014. Viitattu 20.10.2016.
http://www.oph.fi/ajankohtaista/tiedotteet/101/0/koulut_saivat_paivitetyt_ohjeet_markkinointiin_ja_sponsorointiin
- Opetushallitus 2016a. Koulun kerhotoiminnan kehittäminen. Viitattu 30.8.2016.
http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/koulun_kerhotoiminnana_kehittaminen
- Opetushallitus 2016b. Koulun kerhotoiminta. Viitattu 29.8.2016.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/koulun_kerhotoiminta
- Peltomaa, Jouni 2001. Hyvä lapsuus menestystekijänä. Teoksessa Sulku, Sirpa & Aromaa, Juha (toim.) 2001. Kohtaamispaikkana lapsuus. Vuoropuhelua lapsen maailmasta. Helsinki: Oy Edita Ab, 44-48.
- Perusopetus.fi 2008. (26.9.2008) Opetusministeriö – Perusopetus paremmaksi (POP-ohjelma). Viitattu 30.8.2016. <http://perusopetus.fi/2692008-opetusministerio-perusopetus-paremmaksi-pop-ohjelma/>

- Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 47 § Perusopetusta tukeva muu toiminta. Viitattu 30.8.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perusopetuslaki%20>
- Pulkkinen, Lea 1999. Kerhotoiminnan merkitys lapselle. Teoksessa Lehtovaara-Limnell, Pirjo (toim.) 1999. Kuka on mun kaa? Helsinki: Lasten Keskus, 28-38.
- Pulkkinen, Lea 2002. Koti, koulu ja yksityinen elämänpääri hyvän elämän ankkureina. Teoksessa Rönkä, Anna & Kinnunen, Ulla (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-Kustannus, 14-29.
- Pulkkinen, Lea & Launonen, Leevi 2005. Eheytetty koulupäivä. Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen (1. painos). Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Ritokoski, Sami 2010. Työ, jolla on tulevaisuus. Seurakunnallisen varhaisnuorisotyön ydin ja haasteet työntekijöiden kuvaamina. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A, tutkimuksia 28.
- Satka, Mirja 2005. Lasten yhteiskunnallinen osallistuminen ja yhteisöllisyyden kasvaminen. Teoksessa Tulva, Taimi (toim.) 2005. Lapsen kasvuympäristö ja sosiaaliset taidot. Sosiaalinen taitavuushanke, toukokuu 2005. Tampere: OKKA-säätiön julkaisuja, 17-28.
- Strömmer, Päivi 2002. Toiminnan ja tulosten kuvaaminen EFQM-mallin mukaisesti – ryhmäbenchmarkinginfo 14.11.2002. Viitattu 28.10.2016.
<http://web.archive.org/web/20071007032415/http://www.laatukskus.fi/content/Area727/Ajankohtaista/Tietoa%20benchmarkingista.pdf>
- Sulku, Sirpa 2001. Seikkailu lapsen maailmassa. Teoksessa Sulku, Sirpa & Aromaa, Juha (toim.) 2001. Kohtaamispaikkana lapsuus. Vuoropuhelua lapsen maailmasta. Helsinki: Oy Edita Ab, 21-28.
- Suomen NMKY 2016a. NMKY-liitto. Viitattu 23.2.2016.
<http://www.ymca.fi/suomen-nmky/kansainvalinen-toiminta/>
- Suomen NMKY 2016b. Paikallinen toiminta. Viitattu 23.2.2016.
<http://www.ymca.fi/suomen-nmky/yhdistykset/>
- Syrjälä, Noora 2013. Sosiaalinen media yrityksen markkinoinnin muuttajana. Opinnäytetyö. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.10.2016.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201305076855>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016. Lapset, nuoret ja perheet. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Viitattu 2.10.2016. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytyminen-riskitekijat
- Tiainen, Leena 2009. Laadukas kerhotoiminta lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena. Kehittämiprojekti ja siihen liittyvät opinnot, Sosiaalityön tutkimuksen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 29.8.2016.
http://www.uta.fi/yky/oppiaineet/nuorisotyöjanuorisotutkimus/tyoelama/keha/keha_tiainen.pdf
- Tilastokeskus 2016. Tutkimus- ja kehittämistoiminta. Viitattu 11.8.2016.
http://www.stat.fi/meta/kas/t_ktoiminta.html

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomisto, Pekka 2001. Tasapuolisesti harrastus- ja toimintamahdollisuuksia. Teoksessa Sulku, Sirpa & Aromaa, Juha (toim.) 2001. Kohtaamispaikkana lapsuus. Vuoropuhelua lapsen maailmasta. Helsinki: Oy Edita Ab, 68-71.
- Turun 4H-yhdistys 2016. Kerhot. Viitattu 28.8.2016. <http://turku.4h.fi/kerhot/>
- Turun kaupunki 2016. Liikuntapalvelut lapsille ja perheille. Lapset liikkeelle – lajikokeilu. Viitattu 27.10.2016. <http://www.turku.fi/vapaa-aika/liikunta/harrastamaan/liikuntapalvelut-lapsille-ja-perheille/lapset-liikkeelle>
- Turun NMKY 2016a. Mikä Namika? Viitattu 23.2.2016. <http://www.tunmky.fi/nmky-turku/yhdistys/>
- Turun NMKY 2016b. Kerhot. Viitattu 24.2.2016. <http://www.tunmky.fi/lapset-nuoret-ja-perheet/7-13-vuotiaat/kerhot/>
- Turun NMKY 2016c. Ajankohtaista. Viitattu 9.9.2016. <http://www.tunmky.fi/lapset-nuoret-ja-perheet/7-13-vuotiaat/kerhot/ajankohtaista/>
- Turun NMKY 2016d. Lapset, nuoret ja perheet. Viitattu 15.11.2016. <http://www.tunmky.fi/lapset-nuoret-ja-perheet/>
- Turun Sanomat 2015. Lajikokeilu auttaa löytämään oman harrastuksen. Turun Sanomat 9.4.2015. Viitattu 27.10.2016. <http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/755759/Lajikokeilu+auttaa+loytamaan+oman+harrastuksen>
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 29.8.2016. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>
- Valtari, Minna 2013. Sosiaalinen media ja markkinointiviestintä 2014. Someco.fi blogikirjoitus 30.12.2013. Viitattu 20.10.2016. <http://someco.fi/blogi/sosiaalinen-media-ja-markkinointiviestinta-vuonna-2014/>
- Vantaa hyvinvointia 1.2.2016. Ohje hakijalle. Viitattu 20.11.2016. https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaa_wwwstructure/122740_Ohje_hakijalle_2016.pdf
- Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö ry 2016. Kotkakerhot. Viitattu 28.8.2016. <http://www.vsnk.fi/11>
- Viljanen, Mia 2012. Mannerheimin Lastensuojeluliiton kerhotoiminnan arviointiraportti 2012. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 28.8.2016. <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/558fce3bbce4e66e7666fc423561a56c/1472387150/application/pdf/16029075/MLL%20n%20kerhotoiminnan%20arviointiraportti%202012%2018%2009%2012.pdf>
- Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 15.10.2016. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

LIITTEET

Liite 1: Webropol-kyselylomake alustusteksteineen

Kerhokysely Turun keskustan ja lähialueiden alakoulujen 4.-6. luokkalaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen

Tämä kysely on tehty Turun NMKY:n lapsi- ja nuorisotyön kerhotoiminnan kehittämisen tueksi. Kyselyn tavoitteena on kartoittaa tämänhetkistä tilannetta kerhojen kysynnälle ja tarpeellisuudelle. Kysely on suunnattu Turun keskustan ja sen lähialueen alakoulujen 4.-6. luokkalaisten vanhemmille, ja siihen on tarkoitus vastata yhdessä yhden lapsen kanssa. Näin saamme ajankohtaisen tiedon siitä mitä sekä lapset että vanhemmat kerhotoiminnalta haluavat.

Kyselyyn on tarkoitus vastata yhden (1) lapsen kanssa. Jos perheessänne on useampia 4.-6. luokkalaisia lapsia, täytättehän jokaisesta oman lomakkeen. Näin saamme selkeästi kuuluviin kaikkien lasten yksilöllisen mielipiteen.

Turun NMKY (Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys) on Turun paikallisyhdistys, jonka tarkoituksena on tarjota Turun alueella monipuolisia harrastus- ja toimintamahdollisuuksia - kaikille avointa jäsenoimintaa. Turun NMKY tarjoaa muun muassa lukuisten eri harrastelajien kerhoja ja toimintaryhmiä, partiota, rippikouluja ja ohjaajakoulutuksia, sekä musiikki- ja liikuntatoimintaa.

Kerhotoiminta on vakaumuksetonta ja matalan kynnyksen toimintaa, jossa ei ole kilpailuasetelmaa.

Kysely kestää noin 7-10 minuuttia.

1. Lapsen ikä *

2. Lapsen sukupuoli *

3. Mitä koulua lapsi käy? *

4. Jos vastasitte joku muu, mikä koulu?

5. Mitä lapsi harrastaa tällä hetkellä tai millaisista ajanvietteistä perheessänne pidetään? * Harrastukseksi lasketaan sekä harjoittelua sisältävät toiminnot (esim. jalkapallo, jääkiekko jne) että muutoin toistuva ja mieleinen tekeminen, esimerkiksi lukeminen tai piirtäminen.

6. Kumpi olisi mielenkiintoisempi toimintatapa, kerho vai kurssi? *

Kyselyn yhtenä tarkoituksena on selvittää, olisiko kerhotoiminta vai kurssipohjainen toiminta halutumpi harrastusmuoto. Kerholla tarkoitetaan toimintaa esimerkiksi kerran viikossa lukukauden ajan. Kurssiin kuuluu tietty määrä kertoja tietyn ajan sisällä, esimerkiksi 10 tapaamiskertaa syyskuun ja joulukuun välillä. Sisällöllisesti ne eivät eroa toisistaan.

- Kerho
- Kurssi
- Ei väliä

7. Haluaisitteko lapsen osallistuvan harrastustoimintaan saman sukupuolen edustajien kanssa vai sekaryhmissä? *

- Saman sukupuolen edustajien kanssa
- Sekaryhmissä
- Ei väliä

8. Perusteluja tai kommentteja edellisille kysymyksille?

9. Mihin kellonaikaan harrastustoiminta sopisi parhaiten? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Heti koulun jälkeen, klo
- Pari tuntia koulun jälkeen, klo
- Illalla, klo
- Viikonloppuna, milloin?
- Ei väliä
- Muuna aikana, milloin?

10. Mikä olisi sopiva kesto yhdelle kerhokerralle? *

- 45min - 1 h
- 1 h – 1,5 h
- 1,5 - 2 h
- yli 2 h
- Muu aika, mikä?

11. Millä alueella toivoisitte kerhotoimintaa järjestettävän? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Keskusta
- Lähiöt, missä?
- Mualla, missä?
- Paikalla ei ole väliä

12. Missä paikoissa toivoisitte kerhotoimintaa järjestettävän? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Ulkotiloissa
- Sisätiloissa
- Seurakuntataloilla
- Nuorisotiloilla

Muualla, missä?
Paikalla ei ole väliä

13. Mitkä näistä aiheista harrastuksena kiinnostaisivat lasta? *
Voit valita useamman vaihtoehdon.

kiipeily
lautapelit
kokkaus
kalastus
pyöräily
parkour
liikunta yleisesti
pallopelit
elokuvat
valokuvaus
kädentaidot
askartelu
elektroniikka
seikkailu / ulkoilu
retkeily
melonta
sukellus
tanssi
ilmaisutaito
oma ehdotus

14. Millaisia toiveita teillä on tällä hetkellä kerhojen ja kurssien sisällöstä?

15. Onko jokin teema tai aihe, jonka toivoisitte tulevan esille sisältöä suunniteltaessa?

16. Haluaisitteko harrastustoiminnan olevan kohdennettua ja aiheen rajattua (esim. kokkauskerho jossa keskitytään kokkailemaan), vai yleistä toimintaa (esim. puuhailua, aihe voisi muuttua joka kerta)? *

Kohdennettua toimintaa
Yleistä toimintaa
Ei väliä
Muuta, mitä?

17. Mitä harrastus saisi maksaa per kerta, jos vetäjänä toimii johonkin erityisosaamiseen perehtynyt ohjaaja? *

Lukukaudella (syksy / kevät) on noin 18 viikkoa. Suluissa esitetty summa on laskettu siten, että toimintaa olisi kerran viikossa.

Alle 5 euroa (alle 83e / lukukausi)
5-7 euroa (90–126e / lukukausi)

8-10 euroa (144–180e / lukukausi)
Yli 10 euroa (yli 180e / lukukausi)
Toivoisin kerhotoiminnan olevan maksutonta

18. Mitä harrastus saisi maksaa per kerta, jos toiminta on yleisharrastustoimintaa? *
Lukukaudella (syksy / kevät) on noin 18 viikkoa. Suluissa esitetty summa on laskettu siten, että toimintaa olisi kerran viikossa.

3-4 euroa (54-72e / lukukausi)
5-7 euroa (90–126e / lukukausi)
8-10 euroa (144–180e / lukukausi)
Yli 10 euroa (yli 180e / lukukausi)
Toivoisin kerhotoiminnan olevan maksutonta

19. Mitä kautta haluaisitte saada tietoa tulevasta kerhotoiminnasta? *

Internet
Koulun kautta
Esitteitä tai ilmoituksia koululla
Sähköposti
Sosiaalinen media, mikä?
Puskaradio
Lehti-ilmoitukset
Joku muu, mikä?

20. Kiitos arvokkaista vastauksista! Tähän avoimeen kommenttikenttään voi kirjoittaa, jos haluatte vielä sanoa jotain.

Liite 2: Kehittämissuunnitelma Turun NMKY:lle

KERHOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA TURUN NMKY:LLE

Kerhoehdotus lukuvuodelle 2017–2018

Janni Mäkelä
Humanistinen ammattikorkeakoulu

1 KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TAUSTA

Tämä kehittämissuunnitelma on tehty osana opinnäytetyötäni, jonka tein Turun NMKY:lle ja joka annetaan arvioitavaksi marraskuussa 2016. Kehittämistyöni tilaajan puolelle liittyi turkulaisten 4.-6. – luokkalaisten lasten ja heidän vanhempiensa mielipiteiden kartoittaminen siitä, millaista kerhotoimintaa he kaipaavat tällä hetkellä. Kehittämistyö on toteutettu Webropol-kyselyn lisäksi havainnoimalla yhdistyksen nykyisiä kerhoja ja tekemällä benchmarkingia Turun seudun muiden yhdistysten ja järjestöjen kerhoista.

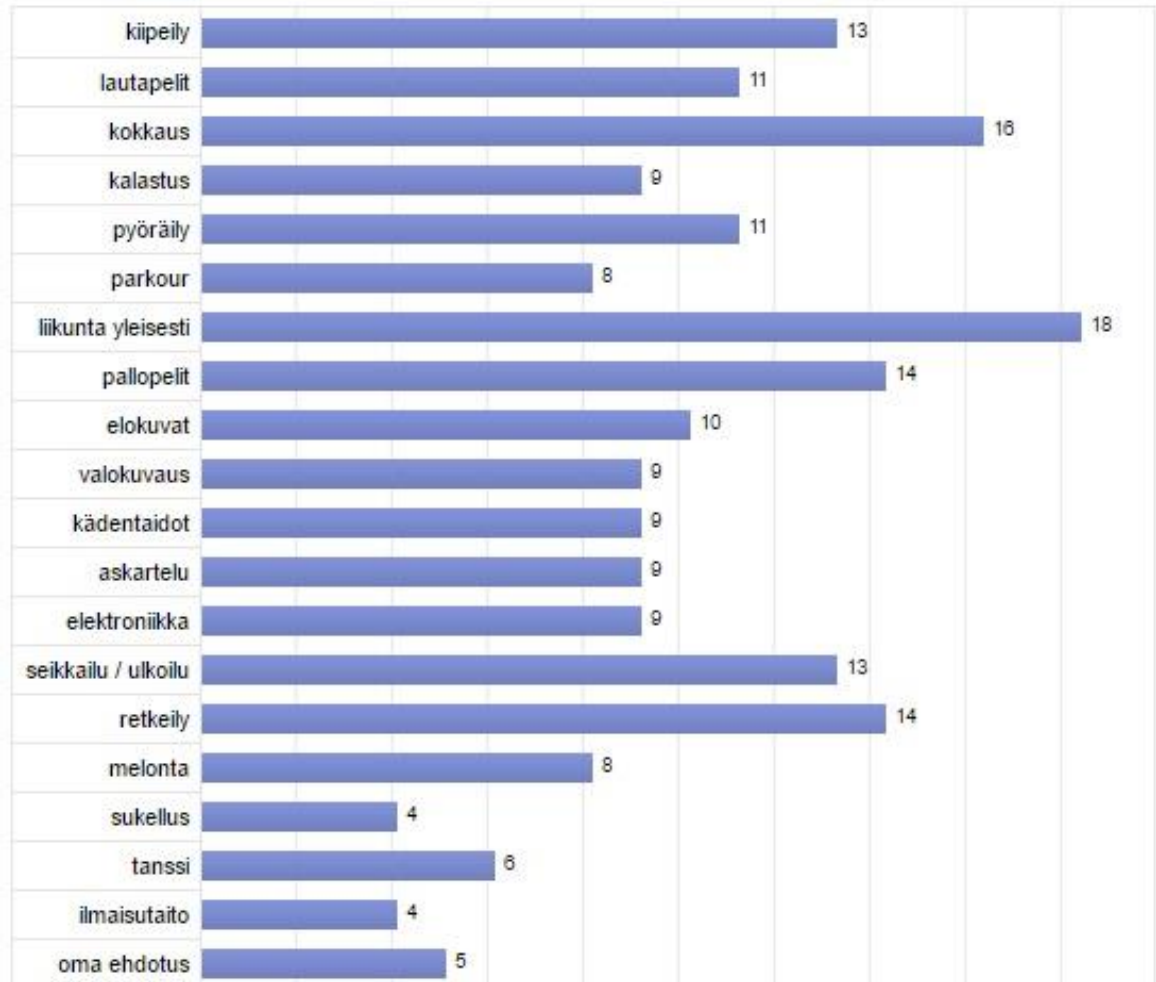
Opinnäytetyössäni näkökulmana on se, miten harrastukset ja harrastaminen ovat suurena tekijänä lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Myös tässä kehittämissuunnitelmassa on otettu huomioon syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulma. Se näkyy eritoten kerhotoiminnan onnistumisen edellytysten analysoinnissa (luku 3) sekä kerhoehdotelmassa (luku 4).

2 KEHITTÄMISTYÖN MYÖTÄ NOUSSEITA TEEMOJA

Esittelen tässä luvussa kyselyn kautta nousseita teemoja. Kyselyyn tuli 25 vastausta, mikä on pieni prosentti kaikista mahdollisista vastaajista. Kyselyn vastauksia ei siis voi pitää täysin validina vastaamaan koko Turun alueen 4.-6.-luokkalaisten mielipidettä, mutta se antaa suuntaa kiinnostuksen kohteista. Kyselyyn vastanneista lapsista poikia oli 15 ja tyttöjä 10. Tämä kannattaa pitää mielessä vastauksia tarkasteltaessa.

Vastaajia kiinnostaa liikkuminen ja ulkona oleminen. Moni liikkumiseen ja ulkoiluun liittyvä aihe sai kannatusta kyselyssä. Suosituin vastaus oli liikunta yleisesti (18/25 vastaajasta), muita suosittuja olivat pallopelit (14/25), retkeily (14/25), seikkailu ja ulkoilu (13/25) sekä kiipeily (13/25). Kokkaus oli toiseksi suosituin aihe 16 kannattajalla 25:stä. Luovuuteen ja käsillä tekemiseen liittyvät aiheet saivat keskimäärin 9 vastaajan kannatuksen, suosituimpana lautapelit (11/25). Vähiten kiinnostusta herättivät ilmaisutaito (4/25) ja sukellus (4/25) sekä tanssi (6/25).

Vastaajien määrä: 25

Kysyttäessä halutaanko kerho- vai kurssitoimintaa, vastaajista lähes puolet (48 %) toivoi perinteistä kerhotoimintaa. Kurssia toivoi 28 % vastaajista ja lopuille vastaajille harrastusmuodolla ei ollut väliä.

Sekaryhmät ovat OK. 17 vastaajalle ei ollut väliä, onko kerhossa sekä tyttöjä että poikia vai pelkästään saman sukupuolen edustajia.

Yksi vastaaja toivoi liikunta-aiheisia kerhoja järjestettävän saman sukupuolen edustajien kanssa, ja oli perustellut vastauksensa näin: "Liikunnallisissa kerhoissa mielellään jo pojat ja tytöt erikseen, kiinnostuksen aiheet liikunnassa ai-

van erilaisia tytöillä kun pojilla, muut kerhot kokki, askartelu, media ym voivat olla samassa.”

Sopivin kesto on noin tunti, heti koulun loputtua tai hieman sen jälkeen.

Tähän monivalintakysymykseen vastaajat saivat laittaa useamman heille parhaiten sopivan ajan. Vastaajista yli puolet (55 %) toivoi kerhon alkavan kello 13 ja 17 välillä. Keskiarvallisesti kerhotoiminta sopisi ajankohdaltaan parhaiten klo 15–18 välille. Vastaajista 16/25 piti parhaimpana 60–90 minuutin pituista kerho-kertaa. 7/25 toivoi maksimissaan tunnin mittaista kertaa.

Kerhoja toivotaan järjestettävän lähellä kotia.

Kerhoja keskustassa kannatti 8 vastaajaa, mutta suurimman kannatuksen (14/25) veivät lähiöt. Vastauksiin oli lueteltu yhtä monta lähiötä kuin mitä vastaajia oli. Yksittäisinä lähiöinä suurimman kannatuksen veivät Luolavuori ja Ilpoinen (mikä on luonnollista, koska kyselyyn vastaajista seitsemän kävi Ilpoisten koulua ja neljä Luolavuoren). Aiheesta riippuen kerhoja toivottiin sekä ulko- että sisätiloissa järjestettäväksi ja oman koulun yhteydessä.

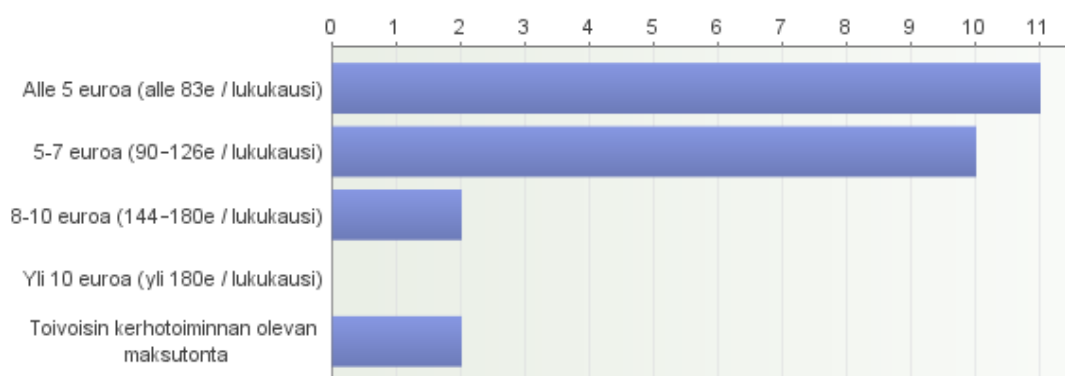
Sisällölliset toiveet kiteytyvät yhdessä tekemiseen.

Avoimissa vastauksissa sisältötoiveiksi mainittiin liikunta, seikkailu- ja selviytymisteema sekä lajikokeilut. Kaksi erityisen kiteyttävää kommenttia olivat toive sellaisesta toiminnasta, johon lapsi pystyy itsenäisesti osallistumaan ja mikä on riittävän lähellä kotia. Toinen toivoi toiminnallista puuhaa ja hauskaa yhteistä tekemistä, aiheella ei ole niin väliä. Tärkeintä ovat kaverit ja mukava, kannustava ilmapiiri.

Vanhemmat ovat valmiita maksamaan harrastuksesta, mutta toivovat kuitenkin edullista hintaa.

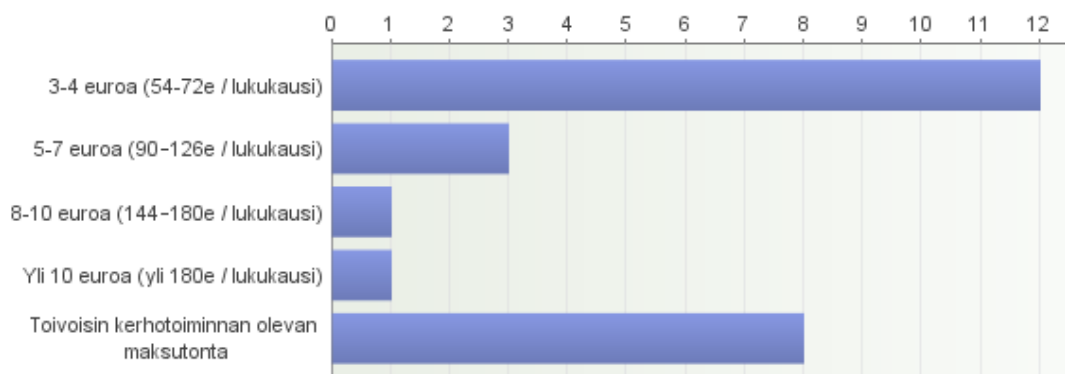
Hintakysymys oli jaettu kahteen osaan. Ensimmäisenä kysyttiin paljonko harrastus saisi maksaa, jos vetäjänä toimii johonkin erityisosaamiseen perehtynyt henkilö (kuvio 2). Vastaajista 11/25 olisi tässä tilanteessa valmis maksamaan lukukauden kerhoista maksimissaan 83 euroa, ja vastaajista 10/25 olisi valmis maksamaan maksimissaan 126 euroa lukukaudessa.

Kaksi vastaajaa toivoi kerhotoiminnan olevan maksutonta. Kokonaisuutena vastaajat ovat valmiita maksamaan harrastamisesta, joskin mahdollisimman matalaa hintaa.

Kuvio 2 Kerhokerran hinta erityisosaamiseen perehtyneellä ohjaajalla

Toisena kysyttiin kerhokerran hintaa, jos toiminta olisi yleisharrastustoimintaa (kuvio 3). Tällaisen kerhon hinnan toivottiin olevan edullisempi, vaikkakin vastaajista kaksi olisi valmis maksamaan korkeampaa hintaa. Verrattuna edelliseen hintakysymykseen, alhaisinta hintaa (max. 72 euroa lukukaudessa) toivoi yksi enemmän, 12/25 vastaajasta. Vastaajista kahdeksan toivoisi yleisharrastuskerhotoiminnan olevan maksutonta.

Kuvio 3 Kerhokerran hinta yleisharrastustoimintana

Vanhemmat toivoivat tietoa kerhoista koulun kautta ja internetistä. Lähes kaikki vastaajat (84 %) toivoivat tiedotuksen kulkevan koulun kautta. Sähköpostimarkkinointia kannatti 14/25 vastaajista. Internetin ja sosiaalisen median (Facebook 32 %) kautta tietoa haluaisi 80 % kaikista vastaajista.

3 KERHOTOIMINNAN ONNISTUMISEN EDELLYTYKSET

Tässä luvussa analysoin vastausten perusteella mitä kerhotoiminnan kehittämiseksi tulisi tehdä, jotta sillä olisi paremmat mahdollisuudet onnistua sujuvasti.

Yhteistyön parantaminen koulun kanssa

Kyselyn vastaukset antoivat selvän toiveen siitä, että kerhoja toivotaan lähemmäs kotia ja koulua. Merkittävänä kehittämiskohteena näkisinkin yhteistyön parantamisen Turun alakoulujen kanssa. Koulujen kanssa yhteistyössä toteutetut kerhot antaisivat turkulaisperheille sitä, mitä he kyselyn mukaan kaipaavat: lapsille mieluisaa tekemistä tutussa ja turvallisessa ympäristössä, lähellä kotia, tiedon kulkiessa koulun kautta.

Yhtenä suurimpana hyötynä koulujen ja Turun NMKY:n yhteistyölle näkisin resurssien yhdistämisen, mikä antaisi suuremmat mahdollisuudet mielenkiintoisen toiminnan järjestämiseen. Nykyään kouluilla on paljon omaa kerhotoimintaa, mutta ne saattavat yhtä lailla kärsiä resurssien, esimerkiksi ohjaajien tai ideoiden, puutteesta. Yhteistyön myötä saataisiin suuremmalla todennäköisyydellä toteutettua lasten mielenkiintoa vastaavia kerhoja. Koulujen tarjotessa tilat Turun NMKY voisi tarjota ammattitaitoaan ohjauksen muodossa.

Kerhojen järjestäminen lähiöissä, sopivalla hinnalla

Kyselyn mukaan kerhotoimintaa toivotaan määrällisesti eniten Ilpoisiin ja Luolavuoreen. Tämä johtuu suoraan siitä, että vastaajista iso osa tuli näistä kaupunginosista. Kyselyn vastausten perusteella kerhotoiminta voisi menestyä Luolavuori-Kupittaaan, Kähäri-Suikkilan sekä Ilpoinen-Ispoinen-Haritun alueilla. Nostaisin tässä välissä kuitenkin esiin pointin, minkä esitin myös opinnäytetyössäni. Kyselyn alussa esitetty kysymys tämän hetken harrastuksista poiki niin paljon vastauksia kaikilta vastaajilta, että sen perusteella voi olettaa, ettei kysely tavoittanut niitä perheitä, joissa lapset mahdollisesti ovat syrjäytymisvaarassa tai eivät muuten ole löytäneet sopivaa harrastusta tai edes halua harrastaa mitään. Pohtiessa kerhojen järjestämistä juurikin syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta, kerhon voisi (aluksi kokeilumielessä) järjestää esimerkiksi monikulttuurisissa kaupunginosissa, kuten Varissuolla. Sellainen kerho voisi saada suurenkin kannatuksen, jos siitä tehdään tarpeeksi houkutteleva ja matalan kynnyksen harrastusmahdollisuus. Suosion mukaan voi miettiä kerhon tulevaisuutta.

Kerhon hinta tulisi myös miettiä tarkkaan, sillä se on yhtenä isona tekijänä harrastuksen valinnassa. Kyselyn mukaan vanhemmat ovat valmiita maksamaan lapsensa kerhoharrastuksesta, mutta toivovat silti mahdollisimman alhaista hintaa. Vanhempia kiinnostanee tietää, mistä kerhomaksu muodostuu, ja siitä avoimena olo helpottanee harrastuspäätöksen tekoa. Myös suurimmassa osassa muita kerhoja, joita internetin kautta benchmarkkasin, oli lukukausimaksu, ja osa mainitsi mistä se muodostuu (yleisimmin materiaalihankinnoista ja tilavuok-rasta).

Ohjaajien mukaan saaminen: opiskelijoiden hyödyntäminen

Keskustellessani tilaajani kanssa syyskuussa 2016 kävi ilmi, että kerholaisten lisäksi myös kerhojen ohjaajia on entistä vaikeampaa sitouttaa mukaan toimin-

taan. Kerhojen vetäjät ovat yleensä olleet vapaaehtoisia nuoria, ja kerhojen sisältö suunnitellaan yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa. Pohtiessa miten saisi enemmän kiinnostuneita ohjaajia mukaan kerhoihin, yhtenä vaihtoehtona on ammattikoulujen ja ammattikorkeakoulujen puoleen kääntyminen. Opiskelijat saattavat hyvinkin olla kiinnostuneita kerhojen ohjaamisesta, etenkin jos siitä tehdään myös heille kannattavaa: ohjaajille voi mahdollisuuksien mukaan maksaa pientä rahallista korvausta, opiskelija voi opinnollistaa kerhon ohjaamisen tai mahdollisesti saada jopa työharjoittelu- tai kesätyöpaikan.

Turun NMKY:tä kiinnostanee ensisijaisesti hyvien ohjaajien löytäminen vaivattomasti ja sujuvasti. Valmistuvana opiskelijana kuitenkin sanoisin, että parhaimman hyödyn opiskelijoiden voimavaroista saa silloin, kun työolosuhteet ovat heillekin miellyttävät ja tekijä on mukana tekemisen intohimosta. Tähän kannattaa jokaisen työtä tarjoavan tahon kiinnittää huomiota.

Yksi tapa, miten opiskelijoihin saa yhteyden, ja mitä tilaajanikin mainitsi, on kouluihin jalkautuminen. Humak eritoten ottaisi varmasti vastaan yhdistyksen, joka haluaa tulla kertomaan toiminnastaan suoraan opiskelijoille. Esittäytyminen madaltaa myös opiskelijoiden kynnystä ottaa yhteyttä yhdistykseen. Ammattikorkeakoulujen lisäksi myös ammattikoulut (esimerkiksi sosiaalipuolen opiskelijat) voisivat olla hyvä kohde yhteistyömarkkinoinnille, ja mahdollisesti myös lukiot.

4 EHDOTUS KERHOISTA LUKUVUODELLE 2017–2018

Tässä luvussa teen konkreettisen ehdotuksen mahdollisista kerhoista lukuvuodelle 2017–2018. En ole suurimpaan osaan kerhoja erikseen määritellyt mitkä ovat syys- ja mitkä kevätlukukaudelle. Valitut kerhot perustuvat pitkälti kyselyn tuloksiin sekä lisäksi benchmarkingiin ja suulliseen tiedonantoon (ohjaajan kanssa käytyihin keskusteluihin). Olen kirjannut jokaiseen kerhoon lisäksi ikäsuosituksen, mahdollisia käsiteltäviä aiheita ja muuta tietoa, mutta nämä ovat vain ehdotuksia ja lopulliset päätökset tekee Turun NMKY.

Kokkauskerhon paluu (1.-6.-luokkalaisille)

- Mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi jonkin lähiön koulun yhteydessä? Kotitalousluokassa?
- Kerran viikossa, 60–90 min

Varissuon yleiskerho (1.-4.- luokkalaisille ja/tai 4.-6.- luokkalaisille)

- Matalan kynnyksen harrastustoimintaa kävijöiden toiveiden mukaan. Askartelu, pelit, kädentaidot tms.
- Kerran viikossa, sopii kokeiltavaksi syyslukukaudella. Jos on suosittu, voi sitä jatkaa lukuvuoden loppuun.
- Jos kerho halutaan pitää sellaisena harrastustoimintana, että kaikki aloittavat samaan aikaan ja tekevät samaa juttua (esimerkiksi etukäteen ilmoitetut aiheet joka viikolle), niin sopiva kesto voisi olla noin tunti.
- Iltapäiväkerhomainen ratkaisu: jos kerhosta halutaan tehdä avoimen puuhastelun paikka, niin että sinne saa tulla itselle sopivaan aikaan ja olla sen aikaa kun haluaa, aukioloaika voisi olla pidempi, esimerkiksi kaksi tuntia.

Ulkoliikuntakerho (alakouluikäisille tytöille ja pojille)

- Esimerkiksi Urheilupuistossa tai Kupittaalla; ruoho-, asfaltti- ja sorakentät, kävelyreitit, luistelukentät jne.

- Vaihtelevasti lajeja: jalkapallo, lentopallo, koripallo, pesäpallo, voimistelu, joo- ga, tennis, frisbeegolf, luistelu, jääkiekko, geokätköily, kävelyä, juoksua, retkei- lyä, patikointia jne.
- Yhdellä kertaa yhtä lajia tai useampaa. Kerhon kesto esimerkiksi 90 minuuttia.
- Jos halutaan pitää tyttöjen ja poikien ryhmät erillisinä, kerho voi olla joko kaksi kertaa viikossa (esimerkiksi maanantaina tyttöjen kerho, tiistaina poikien) tai kerran viikossa niin, että parilliset viikot on tyttöjen kerho ja parittomat poikien.

Lajikokeilukerho/-kurssi (3.-6.-luokkalaisille tai kaikille alakouluikäisille tytöille ja pojille)

- Ideana on esimerkiksi kahden tai kolmen viikon välein käydä tutustumassa johonkin uuteen, ”erikoisempaan” lajiin, esimerkiksi kiipeilyyn, jousiammuntaan, miekkailuun, erilaisiin kamppailulajeihin yms.
- Turku järjestää maksutonta Lapset liikkeelle – lajikokeilua 6-12-vuotiaille lap- sille, joten jos tällainen kerho olisi haluttu, kannattaa silmäillä mitä kaikkea Lap- set liikkeelle jo tarjoaa: <http://www.turku.fi/vapaa- aika/liikunta/harrastamaan/liikuntapalvelut-lapsille-ja-perheille/lapset-liikkeelle>
- Lajikokeilukerhon hyvä puoli on monipuolinen tarjonta, mahdollisesti uuden harrastuksen löytäminen ja se, että uutta lajia ei tarvitse kokeilla yksin, vaan saa ryhmältä tukea. Haasteena ovat vaativammat taustatyöt ja se, että todennäköi- sesti hinta olisi korkeampi kuin peruserhoissa. Markkinointi tulisi suunnitella tarkoin.

Yllä lueteltujen lisäksi **snorkkelikerho** ja **lautapelikerho** ovat osoittautuneet toivotuiksi, joten listaisin nekin ehdotukseen mukaan.